

Technická univerzita v Liberci
Ústav zdravotnických studií
Studijní program: B5341 Ošetrovatelství
Studijní obor: 5341R009 Všeobecná sestra

VOLNĚ PRODEJNÉ LÉKY – NEŽÁDOUCÍ ÚČINKY, NEBEZPEČÍ
POUŽITÍ, ORIENTACE V JEJICH POUŽÍVÁNÍ

OVER THE COUNTER DRUGS – SIDE EFFECTS, ASSOCIATED
RISKS, APPLICATION

Tereza Grimová

Bakalářská práce

2010

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ústav zdravotnických studií

Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza GRIMOVÁ**
Studijní program: **B5341 Ošetrovatelství**
Studijní obor: **Všeobecná sestra**
Název tématu: **Volně prodejné léky – nežádoucí účinky, nebezpečí použití, orientace v jejich používání.**
Zadávající katedra: **Ústav zdravotnických studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíle:

1. Definovat volně prodejné léčivo a jeho pozici v životě pacienta a nebezpečí použití.
2. Obsáhnout nežádoucí účinky hlavních skupin volně prodejných léčiv
3. Zjištění informací o samoléčbě.
4. Dotazníková akce v lékárnách v oddělení plně dostupných léčiv
5. Praxe na interním oddělení – předchozí léčba pacientů a jejich používání volně prodejných léčiv.

Předpoklady:

1. Laická veřejnost nemá dostatek informací a neorientuje se v používání volně prodejných léčiv.
2. Laická veřejnost není dostatečně seznámena s nežádoucími účinky a kontraindikacemi volně prodejných léčiv.
3. Ekonomické zatížení ve zdravotnictví směřuje ke zvýšené spotřebě volně dostupných léčiv.
4. Uvedené informace o dané problematice lze řešit dotazníkovou akcí
5. Léčba v ambulantních a lůžkových odděleních slouží jako základ racionální léčby.

Metody:

Teoretická část:

- nastudování zákona o léčivech 378/2007 sb. o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech)

- dostupné informace na internetu, v odborných člancích a v učebnicích farmakologie

Výzkumná část:

- pozorování
- dotazníková metoda
- rozhovor (interview)
- kasuistika

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 40-50 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Literatura:

1. zákon 378/2007m sb. o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů. (zákon o léčivech)
2. HYNIE, S.; Farmakologie v kostce. 2. vydání, Praha, Triton, 2001
3. PERLÍK, F.; Klinická farmakologie v praxi. 1.vydání, Praha, Triton, 1999
4. AISLP, Mikroverze (B.Škop) SÚKL, Praha, 2008
5. Pharmidex Kompendium, MediMedia, Informations spol.s.r.o.; Praha, 2001

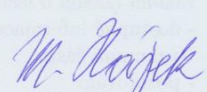
Vedoucí bakalářské práce: **prof. MUDr. Sixtus Hynie, DrSc.**
Ústav zdravotnických studií

Datum zadání bakalářské práce: 13. ledna 2009

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

prof. Ing. Vojtěch Konopa, CSc.
rektor

prof. MUDr. Miloš Hájek, DrSc.
pověřen vedením ústavu

V Liberci dne 13. ledna 2009

P r o h l á š e n í

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL. V tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Chtěla bych poděkovat panu Prof. MUDr. Sixtovi Hynie, DrSc., za odborné vedení, pomoc a rady při zpracování této práce. Dále bych chtěla poděkovat slečně Bc. Kateřině Švejdové za konzultaci k ošetrovatelské kasuistice.

Anotace

Tato práce se zabývá problematikou volně prodejných léčiv, jejich nežádoucími účinky, nebezpečím použití a orientací veřejnosti v jejich používání. Teoretická část osvětluje nežádoucí účinky jednotlivých skupin volně prodejných léků a také podává informace o samoléčbě. Výzkumná část mapuje znalost a výskyt nežádoucích účinků volně dostupných léků ve čtyřech lékárnách v Libereckém kraji. Dále zkoumá, do jaké míry je laická veřejnost v tomto kraji o volně prodejných léčivech informována. Analýza a výsledky těchto informací jsou popsány ve výzkumném šetření. Na konci praktické části je uvedena kasuistika, popisující nežádoucí účinek po použití volně prodejného léku. Závěrem je nastíněn návrh na řešení zjištěných nedostatků pro praxi.

Klíčová slova: Volně prodejný lék, léčivo, nežádoucí účinky, samoléčba, nebezpečí použití.

Annotation

The bachelor assignment is focused on the issue of over-the-counter drugs, their adverse effects, the dangers of their ingestion and the public awareness of their application. The theoretical part explains the adverse effects of particular groups of over-the-counter medicaments and it also provides information on self-treatment. The research part of the bachelor assignment depicts the knowledge and occurrence of adverse effects of over-the-counter drugs in four chemists and one general practitioner's office in Liberec region. Further on, the research part explores the extent of the lay public awareness of over-the-counter drugs in Liberec region. The analysis and research findings are depicted in the chapter called "Research Investigation". At the end of the practical part, there is the casuistry illustrating the adverse effects after over-the-counter drugs' ingestion. The bachelor assignment is concluded by the proposal for the solution of identified shortcomings for practical use.

Key words: over-the-counter drugs, medicaments, adverse effects, self-treatment, ingestion dangers

OBSAH

OBSAH.....	7
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	9
1 ÚVOD.....	10
2 TEORETICKÁ ČÁST.....	11
2.1 LÉČIVA.....	11
2.1.1 Definice léčiva a látek.....	11
2.2 NEŽÁDOUCÍ ÚČINKY LÉKŮ.....	12
2.2.1 Definice a rozdělení NÚL.....	12
2.2.2 Intoxikace.....	14
2.2.3 Lékové alergické reakce a jejich klasifikace.....	15
2.2.4 Predisponující faktory.....	17
2.2.5 Hlášení nežádoucích účinků léků.....	18
2.3 LÉKOVÉ SKUPINY VOLNĚ PRODEJNÝCH LÉKŮ.....	19
2.3.1 Analgetika, antipyretika.....	20
2.3.2 Antihistaminika.....	20
2.3.3 Antimykotika.....	21
2.3.4 Antirevmatika, antiflogistika a antiuratika.....	21
2.3.5 Antiseptika, dezinficiencia.....	22
2.3.6 Antitusika.....	23
2.3.7 Dermatologika.....	23
2.3.8 Digestiva, absorbencia, antacida, antidiaroeika.....	23
2.3.9 Expektorancia, mukolytika.....	24
2.3.10 Gynekologika.....	24
2.3.11 Kortikosteroidy.....	25
2.3.12 Laxancia.....	25
2.3.13 Oftalmologika.....	26
2.3.14 Otorhinolaryngologica.....	27
2.3.15 Stomatologika.....	27
2.3.16 Vazoprotektiva, venofarmaka.....	28
2.3.17 Virostatika.....	28
2.3.18 Vitaminy a náhrady minerálních prvků.....	29

2.4	SAMOLÉČBA A NEBEZPEČÍ POUŽITÍ VPL.....	30
2.5	ORIENTACE V POUŽÍVÁNÍ VPL.....	31
3	HYPOTÉZY A CÍLE PRÁCE	32
4	PRAKTICKÁ ČÁST	33
4.1	METODIKA	33
4.2	CHARAKTERISTIKA PRACOVÍŠŤ	34
4.2.1	Lékárny	34
4.2.2	Ordinace praktického lékaře	35
4.3	VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	35
4.3.1	Návratnost a základní demografické údaje	39
4.3.2	Užívání VPL	41
4.3.3	Informovanost a spokojenost s VPL.....	44
4.3.4	Výskyt nežádoucích účinků	50
4.3.5	Důvod užití VPL	53
4.4	KAZUISTIKA.....	54
4.4.1	Ošetřovatelský proces	54
4.4.2	Zhodnocení kazuistiky	58
5	DISKUZE	59
6	NÁVRH ŘEŠENÍ ZJIŠTĚNÝCH NEDOSTATKŮ	63
7	ZÁVĚR.....	65
	SOUPIS BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ.....	66
	SEZNAM OBRÁZKŮ	68
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AISLP	- Automatizovaný informační systém léčivých přípravků
DNA	- Desoxyribonukleová kyselina
GIT	- Gastrointestinální trakt
IgE	- Imunoglobulin E
IgG	- Imunoglobulin G
IgM	- Imunoglobulin M
KNL a.s.	- Krajská nemocnice Liberec akciová společnost
MZCR	- Ministerstvo zdravotnictví České republiky
NANDA-International	- North American Association for Nursing Diagnosis Internacional- Severoamerická asociace pro mezinárodní ošetřovatelskou diagnostiku
NÚ	- Nežádoucí účinek (účinky)
NÚL	- Nežádoucí účinek (účinky) léků
OSE DG.	- Ošetřovatelská diagnóza
PL	- Praktický lékař
PSA	- Prostatický specifický antigen
P/K	- Pacient/klient
VAS	- Vizuální analogová škála
VPL	- Volně prodejné léky

1 ÚVOD

Tématem předkládané práce je pojednání o volně prodejných lécích, jejich nežádoucích účincích, nebezpečí jejich používání a konečně naznačení, jak se laik může orientovat v jejich používání.

Toto téma je v dnešní době velice aktuální. Výzkumné ústavy vynakládají velké sumy peněz na vývoj nových a účinnějších léčiv. Lékové firmy a výrobci na náš trh chrlí stále více a více léků a různých léčivých přípravků. Společnost je zahlcena reklamou. Léky se začaly stále častěji objevovat v časopisech, denním tisku i na televizních obrazovkách. Dostaly se tak mezi běžně a každodenně používané věci. Je ale vhodné, aby léky zastávaly takovouto všední roli v každodenním životě? Má laická veřejnost ponětí o jejich nežádoucích účincích a dokáže se v jejich použití orientovat?

Tato práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou, neboli výzkumnou. Teoretická část pojednává o léčivech a jejich nežádoucích účincích a riziku, které přináší samoléčba. Konkrétně zde jsou uvedeny definice vyňaté ze Zákona o léčivech č. 378/2007 Sb. Dále jsou popsány jednotlivé lékové indikační skupiny a jejich nežádoucí účinky. Poslední kapitoly teoretické části jsou věnovány samoléčbě. Zde jsou nastíněna rizika s ní spojená. Součástí výzkumné části práce je analýza a interpretace dat, získaných především formou dotazníkové metody, dále pak také pozorováním a rozhovory s pacienty a zákazníky lékáren. Na závěr této části je uvedena kazuistika zpracovávající danou problematiku nežádoucích účinků a riziko samoléčby. V poslední kapitole této práce je nastíněn návrh na řešení zjištěných nedostatků pro praxi.

Cílem této práce je definovat volně prodejné léčivo a jeho pozici v životě pacienta, obsáhnout nežádoucí účinky hlavních skupin volně prodejných léčiv a zjištění dostupných informací o samoléčbě. Hlavní použitou metodou mého zkoumání byla dotazníková akce v lékárnách, v oddělení volně dostupných léčiv. Posledním úkolem bylo zjištění míry užívání volně prodejných léčiv, před hospitalizováním pacientů na interní oddělení.

2 TEORETICKÁ ČÁST

Tato kapitola podává základní informace o lécích, vymezuje přesné definice léčiv. Dále jsou zde všeobecně popsány nežádoucí účinky léků, intoxikace, a alergické reakce na léčivé přípravky. V této teoretické části práce jsou také uvedeny charakteristiky lékových skupin, jejich nežádoucí účinky a jednotliví zástupci. Poslední kapitoly jsou věnovány problematice samoléčby a orientaci v používání VPL.

2.1 LÉČIVA

Léčiva studuje věda, která se nazývá farmakologie. „*Farmakologie je věda studující interakci látek a léčiv (farmak) s biologickými systémy; je nutné ji odlišit od farmacie, která se zabývá léky především po stránce technologické, chemické a obchodní.*“ [2]

Pro Českou republiku je všemu nadřazený Zákon o léčivech, který přesně definuje co je léčivo, kdo a jak s ním může zacházet a jak s ním má být nakládáno. Také nařizuje hlášení nežádoucích účinků atd.

2.1.1 Definice léčiva a látek

Dle zákona č. 378/2007 Sb., O léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech) jsou léčiva látky, směsi látek, nebo léčivé přípravky, které jsou určeny k podávání člověku nebo zvířeti, nejde-li o doplňkové látky. (7)

Látka je jakákoliv látka, která může být lidského, zvířecího, rostlinného nebo chemického původu. Léčivá látka je látka, která je součástí léčivého přípravku a způsobuje jeho farmakologický, imunologický účinek, nebo ovlivňuje metabolismus.(7)

„*Léčivým přípravkem se rozumí jakákoliv látka, nebo kombinace látek určená k léčení nebo předcházení nemoci u lidí nebo zvířat. Za léčivý přípravek se rovněž považuje jakákoli látka nebo kombinace látek, které lze podat lidem nebo zvířatům za účelem stanovení lékařské diagnózy nebo k obnově, úpravě či ovlivnění jejich fyziologických funkcí.*“ [6]

Jako léky jsou označovány léčiva nebo léčivé látky, upravené do vhodné dispenzační formy, připravené k použití a vydávané pacientovi. Jsou to různé ampule, tuby a lékovky, které jsou přesně označené, mají informační leták, uvedenou šarži výroby a datum expirace. (7)

2.2 NEŽÁDOUCÍ ÚČINKY LÉKŮ

Neexistuje bezpečné léčivo - bez nežádoucích účinků, protože každé léčivo má své farmakoterapeutické riziko. Každý lék může za určitých podmínek vyvolat nežádoucí účinky, které se mohou projevit hned na počátku terapie, při podávání vyšších dávek, nebo až po delší době užívání.

Vznik nežádoucích účinků bývá buď v souvislosti s mechanismem hlavního účinku daného léku, nebo je často zaviněn chybným terapeutickým postupem.

Chybný terapeutický postup dle S. Kociánové a Z. Šterbákové (Přehled nejužívanějších léčiv, 2003) je například nesprávné dávkování, kdy se pacientovi podávají příliš velké nebo naopak příliš nízké dávky léků, nebo když podávání léků je dlouhodobě neopodstatněné. Další příčinou je nesprávná indikace, což znamená podávání léčiva tam, kde je kontraindikováno. Chybným léčebným postupem je také nesprávná kombinace s ostatními léčivy, která může vést k četným interakcím – projevuje se klinicky jako nežádoucí účinek dané kombinace, nebo může vést dokonce k intoxikaci. (3)

2.2.1 Definice a rozdělení NÚL

Nežádoucí účinek léčivého přípravku (NÚL) je nepříznivá a nezamýšlená odezva na podání přípravku, která se dostaví po dávce běžně užívané k profylaxi, léčení či určení diagnózy onemocnění nebo k ovlivnění fyziologických funkcí. (1)

Nežádoucí příhoda je jakákoliv nepříznivá změna zdravotního stavu postihující subjekt hodnocení, i když není znám její příčinný vztah k hodnocenému léčivu. Tento pojem se používá hlavně v rámci klinických hodnocení. (1)

Závažným nežádoucím účinkem léčivého přípravku se ze zákona rozumí úmrtí léčené osoby, dále pak účinek, který ohrožuje život a má trvalé následky na zdraví, nebo má za následek hospitalizaci, případně její neúměrné prodloužení. Může způsobovat i vrozenou anomálii potomků. (1)

Neočekávaný nežádoucí účinek léků je takový účinek, jež nemá povahu a závažnost uvedenou v souhrnu o daném přípravku. Nesmí se zaměňovat s údaji v příbalové informaci pro pacienta.(1)

S. Hynie (Farmakologie v kostce, 2001) uvádí, že se nežádoucí účinky často dělí podle intenzity. Do tohoto dělení patří nežádoucí účinky mírné, které nevyžadují přerušení terapie ani speciální léčbu. Dále pak účinky středně závažné, které vyžadují změnu léčby anebo úpravu dávkování. Další skupinu nežádoucích účinků tvoří závažné stavy potenciálně ohrožující život pacienta. Tyto nežádoucí účinky vyžadují vysazení dané látky z terapie a léčení příznaků specifickými i nespecifickými prostředky – léčí se většinou v nemocničních zařízeních. Samostatnou skupinu tvoří látky s letálními účinky, které přímo i nepřímo vedou k úmrtí pacienta. Jako příklad S. Hynie uvádí aplastickou anémii po chloramfenikolu a masivní krvácení do GIT po podávání kortikosteroidů. (2)

Dalším termínem používaným při popisování NÚ je toxicita, která zahrnuje přímé působení léku ve vysokých dávkách, poškozující buňky. Jsou popsány typy toxických reakcí, jako je reakce farmakologická – zmírňující se při poklesu plazmatické hladiny léku, patologická – vedoucí k poškození tkání a genotoxická – vznikající na podkladě poškození DNA. Zvláštním typem toxických reakcí jsou kancerogenní a teratogenní účinky léků. Je známo, že některá léčiva a látky v prostředí mohou vyvolávat nádorová onemocnění anebo poškozovat lidský plod. Zvláštním typem poškození je tzv. léková (látková) závislost, označována také jako zneužívání látek, abusus nebo nesprávně toxikomanie. Samostatným termínem, používaným v souvislosti s NÚL je tzv. idiosynkrazie. Tímto pojmem se nazývá vrozená, kvalitativně abnormální reakce jedince na podání léku, která je obvykle způsobená následkem nějaké genetické abnormality. (1, 2, 5)

Štefan Alušík a kol. (Klinické projevy nežádoucích účinků léků, 2001) uvádí epidemiologii výskytu NÚL, která ukazuje na závažnost této problematiky. NÚL

zodpovídají za 5% všech pacientů přijatých do nemocnice. Incidence NÚL se pohybuje v rozmezí 10–20%, někdy jsou natolik závažné, že vedou až k úmrtí pacienta. (1)

2.2.2 Intoxikace

Intoxikace je závažná porucha zdraví, která může ohrozit pacienta na životě, a většinou vede k jeho hospitalizaci. Rozlišujeme akutní a chronickou intoxikaci.

Akutní intoxikací se rozumí náhle vzniklá porucha zdraví, způsobená biologicky aktivní látkou (požití léků, alkoholu, nebo jejich kombinace), ke které může dojít nešťastnou náhodou, omylem, úmyslně v sebevražedném nebo demonstračním úmyslu, při cizím zavinění, při abusu, nebo také při předávkování drogami. Průběh intoxikace nelze nikdy plně předvídat – užitá škodlivina působí přímo i prostřednictvím svých metabolitů v závislosti na dávce a kombinaci, ve které byla požitá, dále pak na oběhu, hydrataci, teplotě, v závislosti na svých fyzikálně-chemických vlastnostech. Prognóza je dána velikostí a dobou, která uplynula od požití dané látky. Je nutné velmi rychlé nasazení intenzivní terapie, snažit se látku rychle vyloučit a podat antidotum. (1, 2, 5, 9)

Chronická intoxikace vzniká při dlouhodobém nebo opakovaném vystavení organismu toxické látce (vdechování plynů a aerosolů, požívání alkoholu, léků, drog). Prognóza je dána velikostí působené látky, dobou a délkou jejího vystavení organismu. Nutná prevence dalšího vystavení organismu dané látce. (1, 2, 5, 9)

S intoxikacemi se můžeme setkat po použití látek vyskytujících se v běžném životě, jako jsou především čisticí prostředky, kosmetické přípravky, alkohol, pesticidy, ale i zkažené potraviny. Dále se s intoxikací setkáváme po požití léků, a to především u sedativ, psychofarmak, analgetik, ale i u některých vitamínů. (1, 2)

Léčba intoxikací se řídí několika hlavními zásadami, které mají zajistit přežití pacienta a také dosáhnou co nejmenších nezvratných orgánových změn, které po intoxikaci obvykle nastávají. Ve většině případů otrav jsou základem léčení již samotná podpůrná terapeutická opatření. Důležité je především udržování základních vitálních funkcí (zajistit dýchání, sledovat stav krevního oběhu - TK, P) dále pak zjištění informací o množství a typu požitého jedu, sledování symptomů typických pro některá

lédíva a jedy (*hypotenze, bradykardie*: narkotika, sedativa, hypnotika; *mióza*: narkotika, klonidin, organofosfáty; *červená, horká, suchá kúže*: atropin), toxikologické vyšetření krve, podání antidota (pokud daná látka své antidotum má), dále pak odstranit toxické látky z kúže, ze zažívacího traktu (zvracení, výplach žaludku, projímadla, absorpční uhlí). Důraz se klade i na podporu eliminace toxické látky z organismu (forsírovaná diuréza, hemodialýza, hemoperfúze). (9)

2.2.3 Lékové alergické reakce a jejich klasifikace

„Léková alergie je nežádoucí reakcí organismu na látku, která se vyvíjí po jejím opakovaném podání, resp. i po podání látek podobné struktury.“ [2]

Alergická reakce vzniká na základě působení látky po dobu 7 – 14 dní, kdy si organismus vytvoří specifické protilátky. Na základě těchto protilátek dochází k jejich interakci s antigenem při dalším setkání s farmakem/látkou, a výsledkem je alergická reakce. Alergické reakce se ale mohou vyskytnout i u látek podaných poprvé, kdy se s nimi organismus setkal jiným způsobem (alergie na penicilin u pacientů s plísňovým onemocněním). (1, 2)

Alergické reakce se dělí do čtyř kategorií, S. Hynie (Farmakologie v kostce, 2001)

Typ I. – Časná, anafylaktická reakce – Tato reakce je popisována v případě, kdy antigen vede k tvorbě IgE protilátek. Protilátky se naváží na povrch bazofilů nebo na povrch žírných buněk. Při dalším setkání dochází k navázání antigenu na protilátky, které jsou na povrchu a výsledkem je degranulace buněk a uvolnění histaminu, serotoninu a jiných farmakologicky aktivních komponent. Následně vzniká velmi rychlá reakce, která může být lokalizována třeba na kúži (svědění, vyrážka) nebo na bronchy (bronchokonstrikce). Anafylaktická reakce ale může být i celková, kdy mohou vznikat edémy, hypotenze a anafylaktický šok, který může být život ohrožující. Nejvíce alergizující látka, u které je velké riziko anafylaktické reakce, je penicilin.

Typ II. – Cytotoxická, cytolytická alergická reakce – V tomto případě dochází k navázání antigenu na povrch určitých buněk, např. erytrocytů. To je podmíněno tvorbou protilátek IgG, IgM. Při opakovaném kontaktu s antigenem, dochází ke zničení

buněk, na které se antigen navázal. Příkladem je léky vyvolaná hemolytická anémie a lupus erytematodes.

Typ III. – Alergická reakce podmíněná imunitními komplexy (Arthusova reakce) – Tato reakce je podmíněna převážně protilátkami IgG. Vzniká komplex antigen + protilátka v séru nebo ve tkáňových prostorech. Jako příklad alergie na podkladě imunitních komplexů je sérová nemoc, alergická arteritida a nefritida, hemolýza a granulocytopenie.

Typ IV – Reakce pozdní přecitlivělosti (tuberkulinový typ reakce) – Tato reakce se projevuje až po uplynutí několika dnů (v některých případech pouze několika hodin) po opakovaném setkání citlivého jedince s antigenem. Při kontaktu sensitizovaných buněk s antigenem dochází k zánětlivé reakci. Ta vzniká vlivem uvolnění lymfokinů a následného nahromadění mononukleárních buněk. Výsledkem je alergická reakce, která se projevuje především na kůži – jako kontaktní dermatitida.

V léčbě lékových alergií je na prvním místě nutná prevence jejich dalšího vzniku. Jestliže se objeví na podaný lék alergická reakce, nesmí se tento lék dále užívat a musí se vyvarovat použití jiného léku se stejnou účinnou látkou. Další reakce na lék, který již v minulosti způsobil alergickou reakci, bývají větší intenzity a jsou mnohem závažnější. Důležitá je především detailní anamnéza (léková, alergická) a pečlivé zvážení léků, které u daného pacienta dále použít. Některé přípravky alergizují více než jiné, a je vhodné, pokud to je možné, používat látky s menším rizikem alergie (místo proteinů a polypeptidů, podávat látky s menšími molekulami). (2)

Látky ovlivňující alergické reakce ovlivňují některá místa na řetězci imunologických pochodů. Jsou to především **kortikoidy (glukokortikoidy)**, které blokují vytváření IgE protilátek, a působí imunosupresivně, **beta-adrenergní látky**, které snižují uvolňování mediátorů ze žírných buněk a bazofilů a mají bronchodilatační účinek. Dále sem patří **antihistaminika**, které inhibují histamin a brání jeho bronchokonstrikčnímu působení a snižují kapilární permeabilitu. Mezi **nespecificky působící látky** můžeme zařadit přípravky s vápníkem, jimiž tlumíme pomocí intravenózní aplikace alergickou reakci. (2)

2.2.4 Predisponující faktory

Bylo zjištěno, že výskyt některých nežádoucích účinků je vázán na určité faktory, tzn., že je potřeba určité predispozice k jejich vzniku. Jedním z predispozičních faktorů je **genetický polymorfismus** – zjistilo se, že několik genetických polymorfismů ovlivňuje oxidaci a acetylaci v průběhu metabolismu léků (více v knize). (1)

Dalším faktorem, který ovlivňuje vznik nežádoucích účinků je **pohlaví**. Několik studií ukázalo, že u žen se vyskytují NÚL častěji než u mužů. Jako příklad bývají uváděny NÚ při léčbě digitalisem a heparinem. (1)

Důležitými faktory pro vznik NÚL je také **věk a stupeň vývoje, hmotnost a psychický stav pacienta**. Je známo, že ve vyšším věku se NÚL vyskytují častěji. Uvádí se, že ze čtyř fází farmakokinetiky tj. absorpce, distribuce, metabolismus a exkrece, je na věku relativně nezávislá pouze absorpce. Hmotnost hraje důležitou roli při dávkování, protože farmakokinetika dané látky je jiná u pacienta s nižší hmotností než u pacienta s vyšší. Špatný psychický stav může mít zásadní vliv na účinky terapie a může také vyvolat NÚ. Strach z choroby zhoršuje výsledky léčení. (1, 2)

Riziko NÚL stoupá s počtem užívaných léků – **polymedikace**. Z prováděných studií vyplynulo, že 19,8 % hospitalizovaných pacientů trpí NÚ při užívání více než šesti léků. Při užívání méně než šesti léků jenom u 3,3% pacientů. Toto zvýšení výskytu NÚ je pravděpodobně způsobeno vzájemným ovlivňováním léků (lékovou interakcí). (1)

Orgánové poškození má také zásadní význam na ovlivnění vzniku NÚL. Nejvýznamnější je poškození jater a ledvin, které se uplatňují při metabolismu léků a jejich vylučování. (1)

Samostatnou kapitolu tvoří jednotlivé **vlastnosti léků**. Zejména farmakodynamické vlastnosti jednotlivého léčiva. Nebezpečná jsou především léčiva s malou terapeutickou šíří a léky které se vylučují převážně ledvinami. Tyto léky jsou nebezpečné při poruchách ledvin, kdy se nebezpečně kumulují. (1, 2)

Důležitou roli zde hraje také **dávka** léku. Dávka je odměřené množství léku podávané do organismu. Lékopis stanovuje terapeutické i maximální dávky, tj. látky nevyvolávající nadměrné toxické příznaky. (1, 2)

2.2.5 Hlášení nežádoucích účinků léků

V praxi používání léčivých přípravků upravuje zákon o léčivech č. 378/2007 Sb. Zákon upřesňuje a vymezuje odpovědnost všech, kteří s léčivy pracují a také vybavuje kontrolní orgány novými pravomocemi v souladu s předpisy platnými v Evropské unii.

Zjišťování a sledování nežádoucích účinků léčiv (farmakovigilance) je dnes důležitá léková oblast, které by měla být věnována dostatečná pozornost a podpora. Mnohé nežádoucí účinky léčiv nejsou snadno a rychle zjistitelné nebo odvoditelné z farmakologických účinků. Jak jsem již popisovala výše, některé nežádoucí účinky se projeví až po delší době podávání léčiva nebo jen u některých citlivých jedinců. Proto je důležité monitorování NÚL po jejich registraci a zavedení do širšího užívání. Podle směrnic Evropské unie si každý její členský stát musí vytvořit národní farmakovigilanční systém pro sběr a hodnocení informací o NÚL. (1, 11)

Při každé registraci léčiva se posuzuje jeho bezpečnost, která je podmíněná výsledky klinických studií. Klinické studie ale mají jenom omezenou vypovídající hodnotu, a tak dopad léčiva na populaci lze jen předpokládat. Když se léčivo uvede na trh, jeho bezpečnost se sleduje dvojím způsobem, a sice periodickým hlášením o bezpečnosti přípravku a také systémem spontánního hlášení. (1, 11)

Hlavní odpovědnost za průběžné sledování bezpečnosti přípravku má držitel rozhodnutí o registraci, který je povinen vytvořit systém sledování a vyhodnocování NÚL a také jmenuje lékaře, který je za to zodpovědný. Držitel je povinen předkládat Státnímu úřadu pro kontrolu léčiv (SÚKL) periodické zprávy o bezpečnosti přípravku. Neprodleně oznamuje jakékoliv podezření na závažné NÚ na území České republiky, a neočekávané NÚ ze zahraničí. Periodické zprávy předkládá držitel za předem stanovená období, SÚKL je posuzuje z mnoha hledisek a hodnotí změny poměru prospěch/riziko přípravku. Závěr zprávy pak porovnává s vyhodnocením od držitele. (1, 2)

Systém spontánních a nepravidelných hlášení je také kontrolován Státním ústavem pro kontrolu léčiv, který si informace ukládá do své databáze. Česká republika má vybudovaný farmakovigilační systém spontánního hlášení NÚL. Navázala na předešlý systém ze 70. a 80. let, který byl na vysoké úrovni právě díky kladenému důrazu na farmakovigilanci. O tom svědčí i fakt, že se Československo stalo roku 1968 jednou

z 10 zakládajících zemí Mezinárodního centra monitorování nežádoucích účinků léčiv Světové zdravotnické organizace v Uppsale. (11)

Dnes se k hlášení používá formulář, který se vyplní a odešle na adresu SÚKL (příloha č. 1.). Nově od 16. 2. 2010 mohou zdravotníci i pacienti hlásit NÚ na webu SÚKL.

Hlášení NÚL jsou ze zákona povinná pro lékaře, farmaceuty a další zdravotníky v ČR. V zákoně o léčivech č. 378/2007 Sb. se v paragrafu 52 odstavci 2 uvádí že

„Lékař, popřípadě farmaceut či jiný odborný zdravotnický pracovník, který zaznamenal podezření ze závažného či neočekávaného nežádoucího účinku a jiné skutečnosti závažné pro zdraví léčených osob související s použitím léčivého přípravku, je povinen tyto skutečnosti neprodleně oznámit Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv, a to i tehdy, jestliže přípravek nebyl použit v souladu se souhrnem údajů o přípravku nebo byl zneužit.“ [7]

2.3 LÉKOVÉ SKUPINY VOLNĚ PRODEJNÝCH LÉKŮ

Všeobecná zdravotní pojišťovna zveřejnila seznam volně prodejných léčivých přípravků. Na internetové adrese www.vzp.cz je tak možné získat údaje o tom, které léky lze koupit bez předpisu a jaká je jejich orientační cena. V příloze č. 3 uvádím upravený seznam VPL (odstranila jsem stejné názvy jednotlivých léků a ponechala pouze jednoho zástupce, dále jsem vypustila celou skupinu fytofarmak). Volně prodejně léky jsou v seznamu řazeny podle svého působení, do tzv. terapeutických skupin. Výrobky, které jsou označovány jako doplňky stravy (různé přípravky vitamínové, povzbuzující, podpůrné, přípravky na hubnutí a jiné), zde zařazeny nejsou. Seznam obsahuje jen základní údaje, tj. název léku, kód, výrobce a cenu. Ta je pouze orientační a může se v jednotlivých lékárnách lišit. (13)

V následujících kapitolách jsou stručně popsány vybrané skupiny léčivých přípravků z výše uvedeného seznamu. U jednotlivých skupin je popsána charakteristika, nežádoucí účinky a uvedeni jednotliví zástupci. Podrobný popis jednotlivých skupin zde nemůže být uveden, jelikož není náplní ani cílem této práce obsáhnout veškeré informace, jednotlivé kontraindikace a interakce těchto lékových skupin. Uvedené informace jsou čerpány z databáze AISLP, dále z učebnic farmakologie a z jednotlivých příbalových letáků.

2.3.1 Analgetika, antipyretika

Charakteristika skupiny: Analgetika a antipyretika jsou léčiva tlumící bolest a snižující tělesnou teplotu. Některá mají i antiflogistický (protizánětlivý) a také antiagregační (snižující srážlivost krve) účinek, což jsou především léčiva s obsahem kys. acetylsalicylové. Dalším zástupcem je paracetamol a metamizol. V současnosti tvoří tato skupina nejčastěji užívané léky. Tyto preparáty se nesmí užívat dlouhodobě a nesmí se užívat v souvislosti s alkoholem. Jsou dostupné především ve formě tablet, kapslí a také mastí, krému a gelů k lokálnímu použití. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Mohou se objevit poruchy zažívacího ústrojí (žaludeční nevolnost, bolesti břicha, pálení žáhy, zvracení, krvácení do GIT). Při dlouhodobém užívání zvýšená krvácivost, poruchy tvorby krve, poškození funkce jater a ledvin. U precitlivělých osob může vyvolávat různé alergické projevy (astmatický záchvat, kožní vyrážky, kopřivka případně anafylaktický šok). Závratě a hučení v uších obvykle svědčí o předávkování. (14, 15)

Jednotliví zástupci: ACYLPYRIN, ASPIRIN, GODASAL, PANADOL, PARALEN, SARIDON, VALETOL

2.3.2 Antihistaminika

Charakteristika skupiny: Antihistaminika se používají převážně k léčbě alergických stavů. Jsou to antagonisté histaminu, některá novější léčiva (např. Zyrtec) inhibují uvolňování histaminu, a dalších mediátorů alergických reakcí. Používají se tablety a gely určené k lokálnímu užití. U některých léků této skupiny je nutné omezit nebo se úplně vyvarovat řízení motorových vozidel pro jejich tlumící účinek. Alkohol zvyšuje výskyt NÚ. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: K nežádoucím účinkům antihistaminik patří bolest hlavy, nervozita, únava, ospalost a zvýšená chuť k jídlu. Velmi zřídka se mohou vyskytnout závratě, rychlý nebo nepravidelný srdeční rytmus, nevolnost, sucho v ústech, zánět žaludku, abnormální funkce jater, vypadávání vlasů. U precitlivělých jedinců se může objevit vznik nežádoucích účinků anafylaktických a alergických (vyrážka, svědění, dušnost). (14, 15)

Jednotliví zástupci: ANALERGIN, FENISTIL, LORATADIN-RATIOPHARM, ZODAC, ZYRTEC

2.3.3 Antimykotika

Charakteristika skupiny: Antimykotika jsou užívána k léčbě onemocnění vyvolaných plísněmi a houbami. Základem léčby je i zvýšená osobní hygiena, vyvarování se používání syntetických tkanin a pravidelnost užívání. Používají se jako masti, krémy, ale i zaváděcí tablety a globule pro použití v gynekologii. Při užívání antimykotik by se mělo omezit slunění. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: U skupiny antimykotik se mohou zřídka vyskytnout místní reakce jako jsou např. pálení, bodavé pocity, zarudnutí kůže nebo sliznice. Krémy jako CANESTEN a CLOTRIMAZOL obsahují cetylstearylalkohol, který může způsobit místní kožní reakce (např. kontaktní dermatitida). (14, 15)

Jednotliví zástupci: CANESTEN KRÉM, CLOTRIMAZOL, IMAZOL, LAMISIL

2.3.4 Antirevmatika, antiflogistika a antiuratika

Charakteristika skupiny: Jako antirevmatika jsou označovány látky, které se používají k léčbě různých revmatických onemocnění, k bolestem kloubů a svalů. Antiflogistika jsou látky, které působí protizánětlivě a mají i analgetický účinek. Antiuratika jsou látky užívající se při léčbě dny (arthritis uratica). Zvyšují vylučování a brání tvorbě kyseliny močové tvorbě urátových močových kamenů. Tyto léky se vyskytují ve formě tablet pro perorální použití, dále jako masti, gely a krémy k lokálnímu léčení. Při léčbě se nesmí pít alkohol. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Přípravky těchto indikačních skupin mohou vyvolat žaludeční a střevní potíže jako jsou nechutenství, nevolnost, zvracení a průjem, nadýmání a křeče v břiše. Někdy se mohou vyskytnout bolesti hlavy, podrážděnost, nespavost, únava, závratě; ojedinělé jsou smyslové poruchy (nejasné nebo dvojité vidění, hučení v uších), křeče. V ojedinělých případech mohou po dlouhodobějším užívání vypadávat vlasy. Přecitlivělost se projevuje kožními změnami, svěděním, vyrážkami, kopřivkou. Vzácně se objeví záněty ústní sliznice, jazyka, sliznice jícnu. Vzácně, zejména u pacientů s vysokým krevním tlakem, může u některých léků této skupiny docházet k zadržování

vody v těle a ke vzniku otoků. Ojediněle se může vyvinout porucha činnosti ledvin s otoky, s krví v moči, anebo porucha činnosti jater, zánět jater se žloutenkou anebo bez ní.

U disponovaných jedinců se může vyvinout přecitlivělost na světlo s vyrážkami i s puchýři, ojediněle s velmi těžkým průběhem. Mohou vzniknout těžké příznaky nesnášenlivosti, zduření jazyka, otok hrtanu, zúžení dýchacích cest, dušnost, astmatický záchvat, značně zrychlený tep, pokles krevního tlaku až těžký šokový stav. Při vývoji těchto příznaků je nutná okamžitá lékařská pomoc.

Některé léky také mohou vyvolat vznik žaludečního nebo dvanáctníkového vředu i s krvácením anebo zvracením krve; nepatrné ztráty krve ze žaludku a střev se mohou v ojedinělých případech vystupňovat a vést až ke zvracení krve a objevení většího množství krve ve stolici. Je možné zhoršení stávajících zánětlivých a vředových onemocnění v trávicím ústrojí. (14, 15)

Jednotliví zástupci: BRUFEN, DICLOFENAC, DOLMINA, IBALGIN, IBUMAX, MODAFEN, NUROFEN, VOLTAREN

2.3.5 Antiseptika, dezinficiencia

Charakteristika skupiny: Antiseptika jsou léčiva s antibakteriálním účinkem, působí většinou bakteriostaticky a jsou doplněna rostlinnými výtažky pro urychlení procesu hojení. Tato léčiva by se měla po určité době střídát, aby se zabránilo vzniku rezistence mikroorganismů. Jsou dostupné ve formě sprejů, tinktur, roztoků, mastí a krémů, ale i zaváděcích čípků k využití v gynekologii. (2, 3 ,5)

Nežádoucí účinky: U citlivých lidí se může v ojedinělých případech objevit přechodné podráždění pokožky jako pálení, svědění kůže, zarudnutí (až puchýře), splývající vyrážka až mokvání. Při vstřebání většího množství přípravku SEPTONEX, které může nastat především po opakovaném bezprostředně po sobě jdoucím nanášení přípravku, mohou vzniknout stavy spojené s podrážděním centrální nervové soustavy (neklid, strach, úzkost, závrať, vzrušení, zastřené vidění, zvýšené svalové napětí). Může se vyskytovat pocit nucení na zvracení, zvracení a celková slabost. (14, 15)

Jednotliví zástupci: AJATIN, BETADINE, JODISOL, SEPTONEX

2.3.6 Antitusika

Charakteristika skupiny: Léčiva tlumící kašel. Snižují dráždivost centra pro kašel, dále mají i bronchospasmolytický a sekretolytický účinek a působí i periferně lokálně anesteticky. Tyto léky jsou převážně ve formě kapek a sirupů. Nejlepší je podávat tyto léky na noc a po jídle. Nepít alkohol. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Nežádoucí účinky u této skupiny léčiv nejsou časté. Může se vyskytnout nevolnost, zvracení, pálení žáhy, poruchy zažívání, průjem, slabost, ospalost, zmatenost, bolesti hlavy a bušení srdce, kožní vyrážky. (14, 15)

Jednotliví zástupci: DITUSTADT, ROBITUSIN, STOPTUSIN,

2.3.7 Dermatologika

Charakteristika skupiny: Dermatologika jsou léky, které slouží k léčbě onemocnění kůže a dále léky, které mají za úkol kůži chránit před nepříznivými vlivy (vysychání, dráždění cizorodými látkami, UV zářením atd.). Jedná se o léky s místní aplikací, poněkud ve formě mastí, krémů, roztoků. Patří sem látky ze skupin antimykotik, látky léčící rány a vředy, antipruritika (proti svědění), látky proti akné a antiseptika. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: U pacientů s precitlivělou pokožkou může vzácně dojít k podráždění v podobě zarudnutí a svědění. Alergické reakce se projeví jako zduření a zarudnutí kůže s následným výsevem svědicích až pálících pupínků a puchýřků, mokváním a tvorbou strupů. Reakce vymizí záhy po vynechání léku, je však třeba další postup projednat s ošetřujícím lékařem. (14, 15)

Jednotliví zástupci: AKNECOLOR, BEPANTEN, CALCIUM PANTOTHENICUM

2.3.8 Digestiva, absorbencia, antacida, antidiaroika

Charakteristika skupiny: Digestiva jsou látky podporující trávení, užívají se vždy po jídle. Aby byla léčba dostatečně účinná, je vhodné změnit životosprávu a upravit stravu. Antacida snižují kyselost žaludeční šťávy, antidiaroika a absorbencia jsou látky, které se užívají při průjemových onemocněních. Dostupné jsou ve formě tablet, kapek

a kapslí. U těchto léčiv je důležité dodržovat stanovenou dobu a délku užívání a nepít alkohol. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: U přípravku CARBOSORB mohou vyšší dávky způsobit zácpu nebo zvracení. U léku PANGROL byly pouze v ojedinělých případech po užití popsány okamžité alergické reakce (např. kožní vyrážka, slzení, zúžení dýchacích cest) a alergické reakce v rámci zažívacího traktu (např. průjem, nevolnost, žaludeční obtíže). Lék ESPUMISAN nemá popsány žádné nežádoucí reakce. (14, 15)

Jednotliví zástupci: ANACID, CARBOSORB, ESPUMISAN, PANGROL, RENNIE

2.3.9 Expektorancia, mukolytika

Charakteristika skupiny: Expektorancia a mukolytika jsou léčiva, usnadňující vykašlávání hlenu a exudátu z dýchacích cest. Mukolytika se mohou užívat dlouhodobě, třeba u astmatu. Tyto léky se používají převážně ve formě kapek a sirupů. Důležité je užívat tyto léky po jídle a přes den, by se zamezilo vykašlávání v noci (na noc vhodné použít antitusika). (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: U této indikační skupiny se ojediněle může vyskytnout pálení žáhy, nucení na zvracení, zvracení, průjem, zánět sliznice v ústech, bolesti hlavy, hučení v uších. Zcela výjimečně by se mohly u přecitlivělých osob projevit alergické reakce jako svědění, kopřivka, kožní vyrážka, otoky v obličeji a na víčkách dušnost (především u astmatiků se zvýšenou citlivostí průdušek na různá podráždění). (14, 15)

Jednotliví zástupci: ACC LONG, AMBROSAN, BROMHEXIN, MUCOBENE, MUCOSOLVAN

2.3.10 Gynekologika

Charakteristika skupiny: Do této skupiny patří látky, které se používají při léčbě onemocnění ženského reprodukčního systému, případně k modifikaci jeho funkce. Samotná gynekologika se dělí na gynekologická antiinfektiva a antiseptika, jiná gynekologika a sexuální hormony a modulátory genitálního systému.

Gynekologická antiinfektiva a antiseptika je skupina látek, kam patří antibiotika, antiparazitika, antimykotika a desinfekční látky, většinou k lokálnímu použití. Nejčastěji se jedná o masti (s aplikátorem), roztoky, vaginální globule a další. Tyto léky se používají při gynekologických zánětech způsobených bakteriemi, kvasinkami nebo parazity. Tyto látky patří kromě antibiotik k VPL. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Jako každá skupina i gynekologika mohou vyvolat nežádoucí účinky. Vzácně se mohou vyskytnout místní reakce jako je např. pálení, bodavé pocity nebo zarudnutí a svědění sliznice. U léku GYNO-PEVARYL může nemocný v průběhu léčby pociťovat v místě působení palčivou bolest, pálení, svědění nebo pozorovat zarudnutí. Tyto projevy po ukončení léčby rychle zmizí. Velmi vzácně může dojít k místním nebo celkovým projevům přecitlivělosti, projevujícím se otokem a kopřivkou. (14, 15)

Jednotliví zástupci: CANDIBENE, GYNO-PEVARYL, JENAMAZOL

2.3.11 Kortikosteroidy

Charakteristika skupiny: Hormony kůry nadledvin, které se využívají především v kožním lékařství. V této skupině je volně prodejná pouze mast Hydrokortizon. Hydrokortizon je protizánětlivá látka ze skupiny kortikosteroidních hormonů. Místně použitý způsobuje ústup zánětu kůže, tlumí alergické projevy, svědění a zarudnutí kůže. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Nežádoucí účinky jsou po hydrokortizonové masti zcela výjimečné, ojedinělá je přecitlivělost na jednotlivé složky přípravku. Dlouhodobé používání masti na obličeji může vyvolat ztenčení a zarudnutí kůže, ekzém, rozšíření povrchových cév a akné. (14, 15)

Jednotliví zástupci: HYDROCORTIZON LÉČIVA

2.3.12 Laxancia

Charakteristika skupiny: Léčiva užívaná jako projímadla. Působí přímo na sliznici tlustého střeva, nebo změkčují stolici. K použití jsou především ve formě kapek, sirupů a rektálních čípků. Nesmí se používat dlouhodobě, protože narušují proces vyprazdňování. Navíc je zde možnost návyku. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Nejsou při krátkodobém užívání obvyklé. Pokud je ale přípravek užíván delší dobu nebo ve vyšších dávkách, může dojít ke ztrátám tekutin a solí nebo k poruchám činnosti ledvin. V takovém případě by měla být vyrovnána ztráta tekutin a elektrolytů (zejm. draslíku) vhodnými nápoji (např. minerální voda) a kontaktován lékař. Velmi často dochází při dlouhodobém užívání nebo vysokých dávkách ke zvýšeným ztrátám vody, draslíku a ostatních solí, což může znamenat narušení funkce srdce a vést ke svalové slabosti, zvláště při současném používání diuretik (léky na odvodnění) a kortikosteroidů (hormony nadledvinek). Vzácně vznikají při krátkodobém užívání lehké bolesti břicha nebo zvýšená četnost stolice. Velmi vzácně může dojít k projevům přecitlivělosti. (14, 15)

Jednotliví zástupci: DUPHALAC, GUTALAX, LACTULOSA BIOMEDICA, REGULAX PIKOSULFÁT,

2.3.13 Oftalmologika

Charakteristika skupiny: Oftalmologika se používají v očním lékařství. Nejčastěji se používají látky na infekci (nejčastěji spojivek, ale také nitroočních struktur, případně očnice) ve formě mastí a kapek. Dále do této skupiny patří antiinfekční látky, antiglaukomatika a miotika (látky vyvolávající zúžení zornice, používají se při léčbě zeleného zákalu), také sem patří mydriatika (vyvolávají rozšíření zornic) a léky - kapky, které se používají jako umělé slzy. Oftalmologika jsou oční kapky, masti nebo oční gel. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Po aplikaci očního gelu OFTALGEL se může objevit mírné píchání v oku a pocit podráždění oka. Krátce po aplikaci se může objevit rozmazané vidění, dokud se gel rovnoměrně nerozprostře po povrchu oka. U očních kapek VISINE se při místním užití kapek v nadměrné míře (příliš dlouho nebo příliš často) může objevit píchání a pálení v očích, reaktivní překrvení, rozmazané vidění, podráždění spojivek nebo vzácněji rozšíření zornic. Ojediněle se mohou dostavit též systémové účinky z podráždění sympatického nervstva, projevující se změnami srdečního rytmu, dýchacími poruchami a změnami teploty.

Malé děti jsou vystaveny mimořádnému nebezpečí předávkování, především pokud kapky VISINE spolknou. Prvními příznaky předávkování jsou centrální nervové

příznaky (útlum, ospalost nebo i podráždění), změny krevního tlaku a tělesné teploty, nepravidelná srdeční činnost. (14, 15)

Jednotliví zástupci: OFTALGEL, OPHTALMO-SEPTONEX, OPHTALMO-AZULEN, VISINE

2.3.14 Otorhinolaryngologica

Charakteristika skupiny: Tato skupina léčiv se používá s v oboru ušní – nosní – krční. Nepředstavují jednotnou skupinu. Všeobecně se zde používají léky proti infekcím, bolestem, a zánětům. Nosní přípravky zahrnují látky snižující překrvení nosní sliznice (při léčbě rýmy, alergie, zánětech nosních dutin a středního ucha). Krční přípravky obsahují látky k léčbě infekcí – antiseptika a antibiotika. Jako další složka je používán také eukalyptus a mentol, které mají protizánětlivé a zklidňující účinky. Tyto látky jsou především ve formě sprejů, výplachů, kloktadel a cucavých tablet. Ušní přípravky slouží k léčbě zánětů ucha. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Stejně jako ostatní skupiny léčiv, i tato má nežádoucí účinky. Občas se může vyskytnout pálení, suchost nosní sliznice, kýchání nebo pocit "ucpaného nosu". Ojediněle se mohou vyskytnout zvýšený krevní tlak, zrychlený tep a pocit bušení srdce. Velice zřídka se může objevit nespavost a podrážděnost nebo naopak zvýšená spavost. (14, 15)

Jednotliví zástupci: NASIVIN, OLYNTH, NEOANGIN, PINOSOL, SANORIN, STOPANGIN

2.3.15 Stomatologika

Charakteristika skupiny: Stomatologika jsou léky používané k léčbě onemocnění dutiny ústní. Mezi stomatologika se řadí látky k prevenci zubního kazu, antiinfektiva pro lokální orální (ústní) použití a léky, které mají protizánětlivé, analgetické, desinfekční a jiné účinky. Nejčastěji se podávají ve formě roztoků, k výplachům, kloktání nebo potírání sliznic. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Stomatologika jsou obvykle dobře snášena, přesto se v ojedinělých případech mohou vyskytnout nežádoucí účinky jako je pocit trnutí v ústech a hltanu nebo pocit lehkého pálení v ústní dutině, výjimečně může dojít

k nevolnosti nebo zvracení. Občas se může po aplikaci ústního gelu KAMISTAD SENZITIV vyskytnout dočasný pocit lehkého pálení. Velmi vzácně se mohou vyskytnout alergické reakce, které nemusí být omezeny jen na místo aplikace (sliznice dutiny ústní), např. zčervenání kůže a kopřivka. (14, 15)

Jednotliví zástupci: KAMISTAD SENZITIV, TANTUM VERDE

2.3.16 Vazoprotektiva, venofarmaka

Charakteristika skupiny: Venofarmaka jsou látky, které ovlivňují cévní stěnu, používaná jsou jako pomocná léčiva při žilní insuficienci a u flebitid. K použití jsou především ve formě tablet, mastí, krémů a gelů. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Během léčby přípravky z této skupiny se výjimečně mohou vyskytnout nežádoucí účinky jako nevolnost a zvracení, návaly horka, zrychlení srdeční frekvence a mírné svědění pokožky, případně alergické kožní reakce (vyrážky, svědění, otoky rtů, obličeje), potíže s dechem, snížení krevního tlaku. Tyto nežádoucí účinky bývají přechodné a obvykle samy vymizí. Při zhoršování stavu je nutné vyhledat lékařskou pomoc. (14, 15)

Jednotliví zástupci: AESCIN- TEVA, CILKANOL, GLYVENOL, HEPAROID LÉČIVA, VENORUTON

2.3.17 Virostatika

Charakteristika skupiny: Léčiva, zasahující do replikace virů – vstupují pouze do poškozené buňky. Používají se především lokálně ve formě krémů a mastí. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: Virostatika mohou vyvolat přechodné pálení ošetřovaných oblastí kůže. Na ošetřených místech a někdy i v těsném okolí se občas objevuje zarudnutí, vysychání a šupinky. (14, 15)

Jednotliví zástupci: HERPESIN, VECTAVIR, ZOVIRAX

2.3.18 Vitaminy a náhrady minerálních prvků

Charakteristika skupiny: Tyto látky se používají k substituční terapii, jsou důležité pro metabolické pochody v organismu. Používají se ve formě kapek, šumivých a žvýkacích tablet. (2, 3, 5)

Nežádoucí účinky: U léku B-KOMPLEX se mohou u požívání vyšších dávek dočasně objevit pálení žáhy či pocit na zvracení a jen zcela výjimečně kopřivka a zarudnutí kůže.

CELASKON způsobuje NÚ jako jsou alergické příznaky (ekzém, kopřivka). Při vyšších dávkách (několik gramů denně) se mohou objevit zažívací potíže - nutkání na zvracení, zvracení, průjem a vzácně pocit slabosti. Při velmi vysokých dávkách, zcela vzácně se mohou vyskytnout oxalátové močové kameny a velmi vzácně hemolytická anémie (chudokrevnost způsobená zvýšeným rozpadem červených krvinek), selhání ledvin.

Přípravek MAGNESIUM může vyvolat při užívání řidší stolici, nevolnost a zvýšenou únavu. Přecitlivělost na tento lék se může projevit náhle vzniklým otokem obličej s poruchami dýchání, vyrážkou a svědění kůže.

U přípravku VITACALCIN se NÚ při běžném dávkování objevují jenom výjimečně. Ojedinelými jsou popsány zažívací potíže (žízeň, nechutenství, zvracení, zácpa). NÚ mohou být projevem předávkování. Častější výskyt je důsledek dlouhodobých nepřiměřeně vysokých dávek (nad 8 tablet denně), což může vést k nadměrným hladinám vápníku v krvi a v moči s rizikem poškození ledvin a ke snížení hladiny fosfátů v krvi a v moči. Mohou se objevit reakce z přecitlivělosti na vápník (zčervenání, kopřivka, otok). (14, 15)

Jednotliví zástupci: B-KOMPLEX, CELASKON, MAGNESIUM, VITACALCIN

2.4 SAMOLÉČBA A NEBEZPEČÍ POUŽITÍ VPL

Samoléčba je v dnešní době velice rozšířená. Znamená léčení, při němž pacient praktikuje léčbu svých obtíží bez konzultace a vědomí lékaře. Vliv na rozšíření samoléčby má pravděpodobně neustále narůstající počet nových léků, které jsou zařazeny mezi léky volně prodejné. V dnešní době se léky dají sehnat i na internetu. Existují internetové online lékárny, které mají širokou nabídku VPL a mnohdy i levnější ceny. SÚKL otevřel začátkem tohoto roku i internetové poradenství, kde na www.leky.sukl.cz najdete databázi volně prodejných léků a můžete se zde informovat o všech dostupných informacích, které jsou zde obsaženy a také směřovat své dotazy na odborníky, kteří vám je zodpoví. Na tomto internetovém portálu si můžete vyhledat informace o lécích, klinických studiích, lékárnách a zdravotnických prostředcích, dále je zde očkovací kalendář a také kalendář pro cestovatele, kde se můžete informovat o dostupném očkování a vakcínách. Mimo to jsou zde také aktuality k pandemii mexické chřipky, které můžete sledovat na pandemickém portálu MZCR.

Tento portál je dostupný široké veřejnosti a vstupem musíte potvrdit, že jste seznámeni s účelem stránek:

„Vstupujete na stránky Státního ústavu pro kontrolu léčiv, které byly vytvořeny pro širokou laickou veřejnost, s cílem zpřístupnit garantované informace, jejichž je SÚKL vlastníkem, vzdělávat a informovat veřejnost v oblasti lékové problematiky a chránit ji tak před neověřenými a nepřesnými informacemi z lékové oblasti. Poskytnuté informace v žádném případě nenahrazují komunikaci s lékařem ani s lékárníkem. SÚKL nezodpovídá za chybnou interpretaci informací obsažených na stránkách.“ [www.leky.sukl.cz]

Volně prodejné léky kromě výhody rychlé potřeby a velmi dobré dostupnosti sebou bohužel nesou i velmi závažná rizika. Jedním z těchto rizik je jejich nesprávná kombinace s ostatními léčivy, která je výše popsána v kapitole NÚL.

Dalším velmi závažným rizikem, je nebezpečí použití VPL. Tím, že si lidé sami diagnostikují své onemocnění a sami se léčí dostupnými léčivy, velmi ohrožují své zdraví. Zpozorují na sobě nějaké příznaky, na internetu nebo v domácím lékaři si přečtou, co by to mohlo být za nemoc a léčí se sami, nebo jdou do lékárny a poradí se s lékárníkem. Za některými příznaky se ale může schovávat závažné onemocnění, které když se neléčí, může mít závažné důsledky na zdraví nemocného. Jako příklad by

zde mohl být uveden lék na prostatu. Při potížích si nemocný koupí tento lék, potíže na čas ustanou, ale po nějaké době nebo po přestání užívání se potíže zase objeví. Jedná se o problémy při močení. Pacienti chodí na záchod v kratších intervalech a také častěji v noci nebo mohou močení zadržovat a močení je pro ně náročné. Dále se mohou vyskytovat i bolesti nebo tupý tlak při močení. Méně častým příznakem je krev v moči. Při návštěvě lékaře je možné tumor nebo zvětšení prostaty diagnostikovat odběrem krve na PSA a také biopsií prostaty a ultrazvukem. Když ale nemocný užívá léky na prostatu, obtíže vymizí nebo se zmírní a nemocný k lékaři nepřijde vůbec. Nebo přijde až ve chvíli, kdy už je rakovina v pozdním stádiu a léčba je komplikovaná. Dalším příkladem by mohlo být dlouhodobé užívání laxancií. Nemocní zácpou si kupují projímadla a používají je dlouhou dobu, což může mít za následek časté průjemy a vysokou ztrátu vody z organismu. Následně může dojít k dehydrataci a celkovému zhoršení stavu nemocného.

2.5 ORIENTACE V POUŽÍVÁNÍ VPL

Jak jsem již výše naznačila, orientace v používání volně dostupných léčiv je velmi důležitá. Jsou k dispozici různé odborné učebnice farmakologie, jsou vydávány knihy, jako je např. „Domácí lékárník“, který obsahuje přehled všech dostupných léků, a potravinových doplňků, léčících příznaky uvedené v jednotlivých kapitolách.

V diskuzi (kapitola 5) jsou popsány závěry dotazníkového šetření, které jsem pro tuto práci prováděla. Mimo jiné i zjištění, jak se veřejnost orientuje v používání volně prodejných léčiv.

3 HYPOTÉZY A CÍLE PRÁCE

Zde uvádím hypotézy a cíle, z kterých jsem při vypracování této práce vycházela.

HYPOTÉZY

Hypotéza H₁: Laická veřejnost nemá dostatek informací a neorientuje se v používání volně prodejných léčiv.

Hypotéza H₂: Laická veřejnost není dostatečně seznámena s nežádoucími účinky a kontraindikacemi volně prodejných léčiv.

Hypotéza H₃: Ekonomické zatížení ve zdravotnictví směřuje ke zvýšené spotřebě volně dostupných léčiv.

Hypotéza H₄: Uvedené informace o dané problematice lze řešit dotazníkovou akcí.

Hypotéza H₅: Léčba v ambulantních a lůžkových oddělení slouží jako základ racionální léčby.

CÍLE

Cíl C₁: Definovat volně prodejné léčivo a jeho pozici v životě pacienta a nebezpečí použití.

Cíl C₂: Obsáhnout nežádoucí účinky hlavních skupin volně prodejných léčiv.

Cíl C₃: Zjištění informací o samoléčbě.

Cíl C₄: Dotazníková akce v lékárnách, v oddělení volně dostupných léčiv.

Cíl C₅: Praxe na interním oddělení – předchozí léčba pacientů a jejich používání volně prodejných léčiv.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část popisuje metody použité pro výzkumné šetření, jako je dotazník, pozorování a rozhovor. Dále zde popisuji charakteristiku pracovišť, kde byl výzkum realizován. Na konci výzkumného šetření uvádím kazuistiku s vypracovaným ošetrovatelským procesem.

4.1 METODIKA

K zachycení mnou zjištěných informací jsem použila jako hlavní metodu dotazník. Dále jsem si informace zjišťovala rozhovorem se zákazníky v lékárnách, kde jsem se zaměřila především na dávkování jimi užívaných léků a na vyskytnuté nežádoucí účinky. Z těchto rozhovorů jsem (se svolením) použila jednu kazuistiku, která je uvedena na konci této praktické části. Metodu rozhovoru jsem použila i při praxi v KNL na interním oddělení. Zde jsem se zaměřila na předchozí léčbu pacientů a jejich používání VPL. Toto rozhovorové šetření probíhalo po dobu 3 týdnů od 9. 2. 2009 do 27. 2. 2009. Z dotazovaných 30 pacientů mi 76,67% potvrdilo, že se pokoušeli svůj zdravotní problém řešit sami pomocí volně dostupných léčiv. 6,67% pacientů svůj zdravotní stav ignorovalo, což vedlo k jejich hospitalizaci, zbylých 16,67 % ihned navštívil svého praktického lékaře, který hospitalizaci na interním oddělení doporučil.

Mojí další užitou metodou bylo pozorování, kdy jsem si všímala, jak lékárníci a doktoři se svými zákazníky a pacienty komunikují a jestli jim poskytují informace o volně prodejných lécích – především zda-li je informují o účincích, způsobu užívání a dávkování jimi zvolených léků a také jestli je upozorňují na jejich nežádoucí účinky.

Dotazníkové šetření probíhalo od 19. 6. 2009 do 31. 10. 2009 na každém pracovišti vždy po dobu dvou měsíců, a to ve čtyřech lékárnách a jedné ordinaci praktického lékaře v okrese Liberec. Svolení k provádění výzkumu je doloženo formou protokolů. (viz. Příloha č. 3, 4, 5, 6, 7.) Dotazníky byly pacientům a zákazníkům rozdány při návštěvě ordinace a lékárny a shromažďovány za podmínek dodržení anonymity.

Bylo rozdáno celkem 600 dotazníků v Libereckém kraji, a to do dvou lékáren v Liberci a po jedné lékárně ve Frýdlantě a v Hejnicích. Dále pak byly dotazníky

rozdány pacientům v ordinaci praktického lékaře v Hejnicích. Dotazníků bylo vráceno a vyhodnoceno 564 tj. 94% návratnost.

Ke zpracování dat jsem použila Microsoft Office Excel 2007. V přílohách uvádím protokoly k provádění výzkumného šetření.

Sestavený dotazník obsahoval 16 otázek, a to jak otázky uzavřené (strukturované), tak i otázky polouzavřené (s možností uvést jiné) a výčtové (s možností uvést více odpovědí).

Dotazník zjišťoval základní demografické údaje, jako je pohlaví, věk a vzdělání; dále pak obsahoval otázky týkající se užívání léků, informovanosti a zjišťování nežádoucích účinků, které byly sestaveny na základě těchto hypotéz:

4.2 CHARAKTERISTIKA PRACOVÍŠŤ

4.2.1 Lékárny

Zákon o nestátních zdravotnických zařízeních říká, že lékárna je zařízení léčebně preventivní péče, kterému je vyhrazena zejména příprava a výdej léčebných přípravků (léků) a výdej zdravotnických prostředků. Je to také zdravotnické zařízení, v němž se realizuje lékařská péče. (6)

V lékárnách pracují jak odborní pracovníci, jako jsou farmaceuti s titulem „magistr“ (Mgr.), dále pak „doktor farmacie“ (PharmDr.), kteří jsou plně kvalifikovaní pro výkon činností ve všech farmaceutických odvětvích a mají veškeré pravomoci pro zacházení s léčivem, tak ale i farmaceutičtí asistenti (dříve farmaceutičtí laboranti), kteří kvalifikaci získávají na vyšších odborných školách (titul Dis.) Tito asistenti nemohou vydávat léčivé přípravky na lékařský předpis. Mohou však být velmi nápomocni pacientům při volném prodeji a mohou samostatně připravovat některé léčivé přípravky.

Mezi činnosti lékárny patří především výdej léků na lékařský předpis, volný prodej léčiv a potravinových doplňků, kosmetiky a pomůcek zdravotnické techniky, dále pak odborné poradenství a mimo jiné také příprava léčivých přípravků.

4.2.2 Ordinace praktického lékaře

Praktické lékařství je obor lékařské péče zaměřený na primární péči o pacienty a na záležitosti rodinné medicíny. Praktický lékař léčí akutní a chronická onemocnění, poskytuje preventivní péči a vzdělává lidi v oblasti zdraví - to vše obecně bez ohledu na věk a pohlaví.

Praktický lékař (MUDr.) patří k ambulantnímu typu lékařů, je ale i terénním lékařem, který dle potřeby poskytuje péči i mimo ordinaci také venku a v bytech. Lékař vždy spolupracuje se sestrou.

Mezi činnosti PL patří léčení a vyšetřování nemocných trpících akutním nebo chronickým onemocněním, dále pak vyšetřování zdravých osob, resp. osob, které nepřišly pro zdravotní potíže, ale žádají vyšetření pro různé účely (zprávy a posudky pro policii, soudy, pojišťovny, stanovení bolestného a podobně). Postup léčení je stejný – anamnesa, objektivní vyšetření, doplňující vyšetření k dg, terapie nebo posudkový závěr.

4.3 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

V této kapitole je zpracována analýza získaných informací. Na další stránce uvádím celé znění dotazníku, který jsem vypracovala, a rozdávala pacientům v rámci dotazníkového šetření. Výsledky tohoto výzkumu jsou zpřehledněny do tabulek, následuje vždy stručný popis obsahu tabulky a u vybraných otázek jsou výsledky uváděny ve sloupcových grafech. Jak již bylo zmiňováno výše, tabulky i grafy jsou zpracovány v počítačovém programu Microsoft Office Excel 2007.

DOTAZNÍK

č.

VOLNĚ PRODEJNÉ LÉKY, JEJICH UŽÍVÁNÍ A NEŽÁDOUCÍ ÚČINKY

Vážení zákazníci,

jmenuji se Tereza Grimová a jsem studentkou bakalářského oboru na Ústavu zdravotnických studií Technické univerzity v Liberci.

Zpracovávám výzkum ke své bakalářské práci „Volně prodejné léky, jejich nežádoucí účinky a orientace v jejich používání“. Nejdříve Vám podávám informaci o skupině volně prodejných léků a poté si Vás dovoluji požádat o laskavé poskytnutí odpovědí v anonymním dotazníku, jehož vyplnění Vám zabere jen několik minut a pomůže zlepšit informovanost ve zdravotnictví.

Co jsou volně prodejné léky?

- jsou to léčivé přípravky, které lze v lékárně zakoupit i bez lékařského předpisu.
- nezahrnují však tzv. potravinové doplňky (bylinné čaje, některé vitamíny a minerály)
- nezahrnují speciální výživu (iontové nápoje, proteinové nápoje aj.)

Prosím Vás o laskavé vyplnění tohoto zcela anonymního dotazníku; veškeré údaje, které vyplníte, budou použity pouze pro účely mé bakalářské práce.

Předem děkuji za kompletní vyplnění dotazníku a jeho vrácení k okénku v lékárně.

Vaše odpovědi, prosím, označte křížkem takto: ☒

1. Jakého jste pohlaví?

- ☐ muž ☐ žena

2. Do které věkové skupiny patříte?

- ☐ 18-30 let ☐ 31 -50 let ☐ 51-60 let ☐ 61 let a více

3. Jaké máte vzdělání?

- ☐ základní ☐ střední ☐ vysokoškolské

4. Používáte volně prodejné léky?

☐ ano

☐ ne

☐ občas

5. Koupíte si je sám/sama , nebo si je necháte předepsat od lékaře na recept?

☐ koupím si léky sám/sama

☐ nechám si léky předepsat od
lékaře

6. Myslíte si, že jste o volně prodejných lécích dostatečně informován/a?

☐ ano

☐ ne

7. Jste spokojen/a s cenou volně prodejných léků?

☐ ano, cena mi vyhovuje

☐ ne, jsou moc drahé

☐ ne, jsou moc levné

8. Uvítal/a byste zařazení některých léků na lékařský předpis mezi léky volně prodejné?

☐ ano

☐ ne

☐ je mi to jedno

9. Které volně dostupné léky jste si zakoupil/a? (označte i více skupin)

☐ léky na zvýšenou teplotu (antipyretika)

☐ léky proti bolesti (analgetika)

☐ léky proti průjmům (antidiaroika) nebo zácpě (laxancia)

☐ léky proti kašli (expektorancia, antitusika)

☐ léky proti bolesti v krku (stomatologika)

☐ další lékové skupiny (případně vyjmenujte)

10. Kdo Vám poskytuje informace o lécích?

☐ informuje mě lékař

☐ informuje mě lékárník

☐ informuji se z příbalového letáku

☐ informuji se z odborné
literatury

11. Znáte účinky volně prodejných léků, které užíváte?

☐ ano

☐ ne

12. Znáte dávkování Vámi zvoleného léku?

☐ ano

☐ ne

13. Jste si vědom/a, že i volně prodejný lék může vyvolat nežádoucí účinky?

☐ ano ☐ ne

14. Zpozoroval/a jste na sobě nežádoucí účinky Vámi zakoupeného léku?

☐ ano ☐ ne ☐ nejsem si vědom/a

15. Jaké to byly?

- ☐ bolesti hlavy
- ☐ bolesti břicha
- ☐ zvracení
- ☐ krvácení (kůže, sliznice)
- ☐ únava
- ☐ jiné příznaky (případně které)

16. Jaký byl důvod pro Vaše použití volně prodejného léku?

- ☐ bolest nebo jiný akutně vzniklý příznak
- ☐ doplnění léčby lékařem
- ☐ na radu známé osoby
- ☐ vlastní volba
- ☐ jiný důvod (případně jaký)

Datum vyplnění

Tento dotazník obsahoval 16 otázek, které jsem zde rozdělila na jednotlivé kapitoly. V první kapitole jsou zpracovány demografické údaje a celková návratnost dotazníků (otázky č. 1, 2, 3). Dále jsou uváděny tabulky týkající se užívání VPL (otázky č. 4, 5, 9, 10), informovanosti a spokojenosti s VPL (otázky č. 6, 7, 8, 11, 12) a v neposlední řadě také tabulky uvádějící výskyt nežádoucích účinků (otázky č. 13, 14, 15.) Poslední tabulka (otázka č. 16) uvádí důvody pro užívání VPL.

4.3.1 Návratnost a základní demografické údaje

V této kapitole jsou uvedeny a popsány tabulky týkající se celkové návratnosti dotazníků a základních demografických údajů, jako je pohlaví, věk a vzdělání.

Tabulka č. 1: Návratnost dotazníků

Respondenti	Počet			
	Rozdáno		Návratnost	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Muži	-	-	221	39,18%
Ženy	-	-	343	60,82%
Celkem dotazníků	600	100,00%	564	94,00%

V tabulce č. 1. je uvedena návratnost vyplněných dotazníků. Z celkového počtu 600 dotazníků se mi jich vrátilo 564 (94,00%). Oslovených žen bylo 343 (60,82%) a mužů 221 (39,18%).

Tabulka č. 2: Počet odevzdaných dotazníků na jednotlivých pracovištích

Pracoviště	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Praktický lékař - Hejnice	59	26,70%	96	27,99%
Lékárna Hejnice	31	14,03%	59	17,20%
Lékárna Frýdlant - KNL	47	21,27%	48	13,99%
Lékárna Bohemia- Liberec	34	15,38%	60	17,49%
Lékárna KNL a.s.	50	22,62%	80	23,32%
Počet odevzdaných dotazníků	221	100,00%	343	100,00%

V tabulce č. 2 je uveden počet mužů a žen, které byly osloveny na jednotlivých pracovištích. U praktického lékaře v Hejnicích bylo osloveno 59 (26,70%) mužů a 96 (27,99%) žen. V hejnické lékárně dotazník vyplnilo 31 (14,03%) mužů a 59 (17,20%) žen. V nemocniční lékárně ve Frýdlantě odpovídalo 47 (21,27%) mužů a 48 (13,99%) žen. V liberecké lékárně Bohemia vyplnilo dotazník 34 (15,38%) mužů a 60 (17,49%) žen, dále pak v lékárně Krajské nemocnice Liberec dotazník vyplnilo 50 (22,62%) mužů z celkového počtu 221 (100%), a 80 (23,32%) žen z celkového počtu 343 (100%).

Tabulka č. 3: Věkové skupiny respondentů

Věkové skupiny	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
18 - 30 let	71	32,13%	132	38,48%
31 - 50 let	89	40,27%	107	31,20%
51 - 60 let	36	16,29%	65	18,95%
61 let a více	25	11,31%	39	11,37%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Otázka č. 3 rozděluje respondenty do čtyř věkových skupin. 71 (32,13%) mužů a 32 (38,48%) žen spadá do 1. skupiny 18-30 let. Ve 2. skupině tj. 31-50 let bylo osloveno 89 (40,27%) mužů a 107 (31,20%) žen. 36 (16,29%) mužů a 65 (18,95%) žen ve věku 51-60 let obsadili 3. skupinu. V poslední skupině 60 a více let bylo pouze 25 (11,31%) mužů a 39 (11,37%) žen z celkového počtu 221 (100%) mužů a 343 (100%) žen.

Tabulka č. 4: Vzdělání

Vzdělání	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Základní	42	19,00%	41	11,95%
Středoškolské	143	64,71%	232	67,64%
Vysokoškolské	36	16,29%	70	20,41%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Tato tabulka se týká vzdělání respondentů. Z 221 (100%) mužů odpovídalo 42 (19,00%) se základním vzděláním, 143 (64,71%) se středoškolským vzděláním a 36 (16,29%) vysokoškolsky vzdělaných respondentů. Z žen odpovídalo na mé otázky 41 (11,95%) základně vzdělaných, 232 (67,64%) středoškolsky a 70 (20,41%) vysokoškolsky vzdělaných z celkového počtu 343 (100%) respondentek.

4.3.2 Užívání VPL

Tato kapitola uvádí tabulky a grafy k otázkám, které se týkaly užívání VPL. Dozvídáme se zde, jaké jsou nejvíce a nejčastěji používané VPL, kdo si nechá lék předepsat od lékaře a kdo si ho naopak koupí sám.

Tabulka č. 5: Použití VPL

Použití VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Ano	119	53,85%	206	60,06%
Ne	20	9,05%	19	5,54%
Občas	82	37,10%	118	34,40%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Tabulka č. 5 nám říká, že z celkového počtu 221 (100%) mužů jich používá VPL 119 (53,85%), 20 (9,05%) vůbec a 82 (37,10%) občas. Naproti tomu z 343 (100%) žen užívá VPL 206 (60,06%). 19 (5,54%) žen léky vůbec neužívá a 118 (34,40%) občas VPL užije.

Dále výzkum ukázal, že VPL neužívají především muži se základním vzděláním ve věku 18-30 let a ženy se základním vzděláním ve věku 61 let a více.

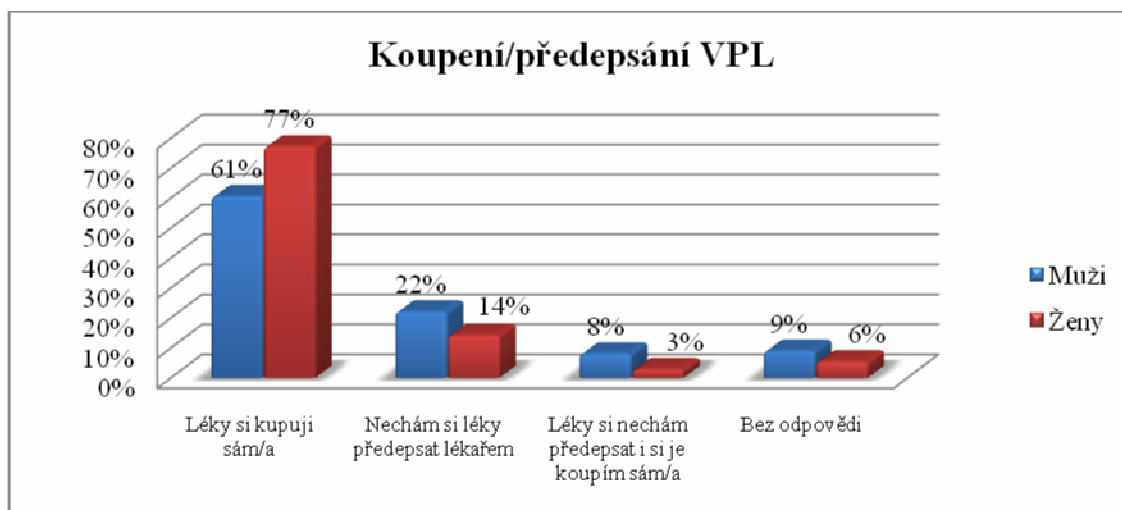
Tabulka č. 6: Nákup/předepsání VPL

Nákup/předepsání VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Léky si kupuji sám/a	134	60,63%	265	77,26%
Nechám si léky předepsat lékařem	49	22,17%	49	14,29%
Léky si nechám předepsat i si je koupím sám/a	18	8,14%	10	2,92%
Bez odpovědi	20	9,05%	19	5,54%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Tato tabulka ukazuje, kdo si VPL raději koupí a kdo si je nechá předepsat od lékaře. Z celkového počtu 221 (100%) mužů a 343 (100%) žen si léky kupují sami 134

(60,63%) mužů a 265 (77,26%) žen. Od lékaře si volně prodejný lék nechá předepsat 49 (22,17%) mužů a pouze 49 (14,29%) žen. Kombinaci obou odpovědí uvedlo 18 (8,14%) mužů a 10 (2,92%) žen. Bez odpovědi zůstalo celkem 39 dotazníků.

Volně prodejný lék nejvíce kupují ženy ve věku 18-30 let středně a vysokoškolsky vzdělané. K lékaři pro recept na volně prodejný lék si nejvíce chodí lidé ve věku 61 a více let.

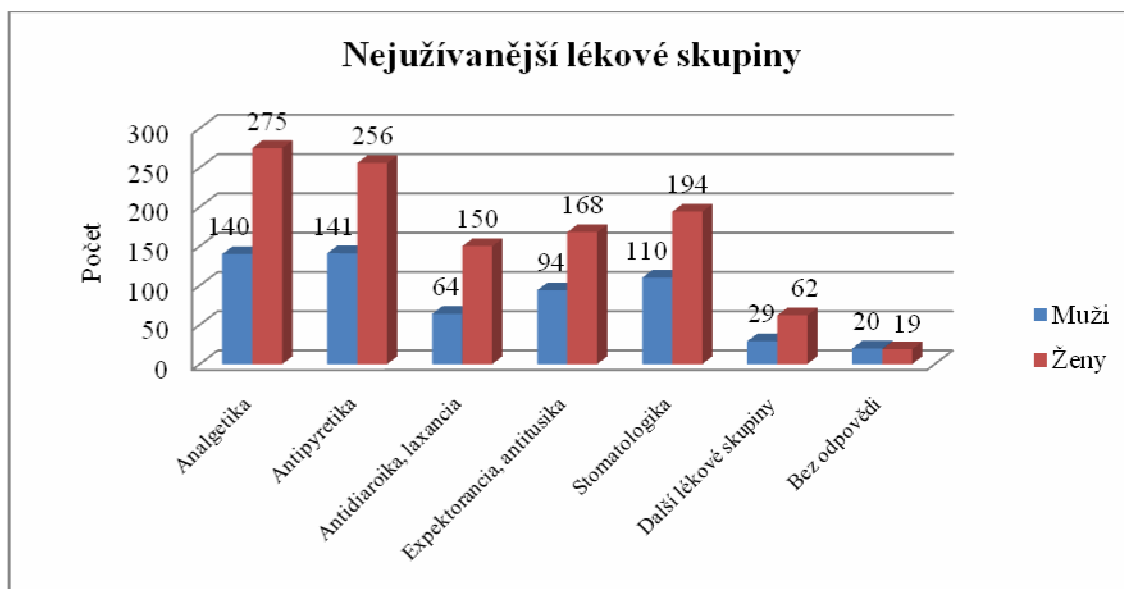
Obrázek č. 1: Graf: Koupení/předepsání VPL

Z grafu je patrné, že nejčastější odpověď byla „koupím si léky sama“, kterou nejvíce uváděly ženy. Naopak muži si raději léky nechají předepsat od lékaře. Kombinaci obou variant uváděli také častěji muži.

Tabulka č. 7a: Zakoupené lékové skupiny VPL

Zakoupené lékové skupiny VPL	Počet	
	Muži	Ženy
	Absolutní	Absolutní
Analgetika	140	275
Antipyretika	141	256
Antidiarotika, laxancia	64	150
Expektorancia, antitusika	94	168
Stomatologika	110	194
Další lékové skupiny	29	62
Bez odpovědi	20	19

Tato tabulka uvádí nejčastěji užívané lékové skupiny z volně prodejných léčiv. V této otázce označovali respondenti více odpovědí. Analgetika patřila mezi nejužívanější skupinu – uvedlo je 140 mužů a 275 žen. Druhou nejužívanější skupinu tvoří antipyretika, která používá 141 mužů a 256 žen. Antidiaroika, laxancia uvedlo 64 mužů a 150 žen. Užívání léků proti kašli expektorancií a antitusik uvedlo 94 mužů a 168 žen. Stomatologika si kupuje 110 mužů a 194 žen, čím se tato skupina dostala na 3. místo v nejčastěji užívaných VPL. Odpověď „další lékové skupiny“ uvedlo 29 mužů a 62 žen. Zde respondenti jmenovali lék, který nepatřil do skupin v nabízených odpovědích. Léky vyjmenované u této otázky jsou zařazeny do dalších lékových skupin v tabulce č. 7b. Bez odpovědi zůstalo celkem 39 dotazníků.

Obrázek č. 2. Graf: Nejužívanější lékové skupiny

Tento obrázek ukazuje nejčastěji používané lékové skupiny. Ženami jsou nejvíce používána analgetika, antipyretika a stomatologika. Nejméně pak antidiaroika a laxancia. Muži nejvíce používají antipyretika a analgetika, nejméně používaná jsou antidiaroika a laxancia. Další lékové skupiny jsou uvedeny v tabulce č. 7b.

Tabulka č. 7b: Další lékové skupiny.

Lékové skupiny	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Gynekologika; antimykotika	2	6,90%	16	25,81%
Deflatulens, digestiva	6	20,69%	2	3,23%
Vitamíny, enzymy	7	24,14%	10	16,13%
Antiseptika, dezinficiencia	3	10,34%	4	6,45%
Antihistaminika	2	6,90%	3	4,84%
Léky na spaní	1	3,45%	2	3,23%
Antivirotika	0	0,00%	2	3,23%
Nosní přípravky	2	6,90%	4	6,45%
Vazoprotektiva	0	0,00%	2	3,23%
Kortikosteroidy	2	6,90%	0	0,00%
Neuvedeno	4	13,79%	17	27,42%
Celkem odpovědí	29	100,00%	62	100,00%

Tabulka č. 7b uvádí jiné lékové skupiny, které nebyly uvedeny v odpovědích na otázku č.9. 16 (25,81%) žen a 2 (6,90%) muži uvedli, že používají mimo jiné i gynekologika a antimykotika. Dále pak 6 (20,69%) mužů a 2 (3,23%) ženy užívají deflatulens a digestiva. 17 respondentů uvedlo, že užívá vitamíny a enzymy; 7 respondentů užívá antiseptika a desinficiencia. Antihistaminika užívají 2 (6,90%) muži a 3 (4,84%) ženy, 3 respondenti užívají léky na spaní. Antivirotika stejně tak i vazoprotektiva užívají 2 (3,23%) ženy, nosní přípravky 2 (6,90%) muži a 4 (6,45%) ženy. Kortikosteroidy používají 2 (6,90%) muži. Celkově tedy jinou skupinu léků uvedlo 91 respondentů, z toho 36 neuvedlo jméno léčivého přípravku ani indikační skupinu.

4.3.3 Informovanost a spokojenost s VPL

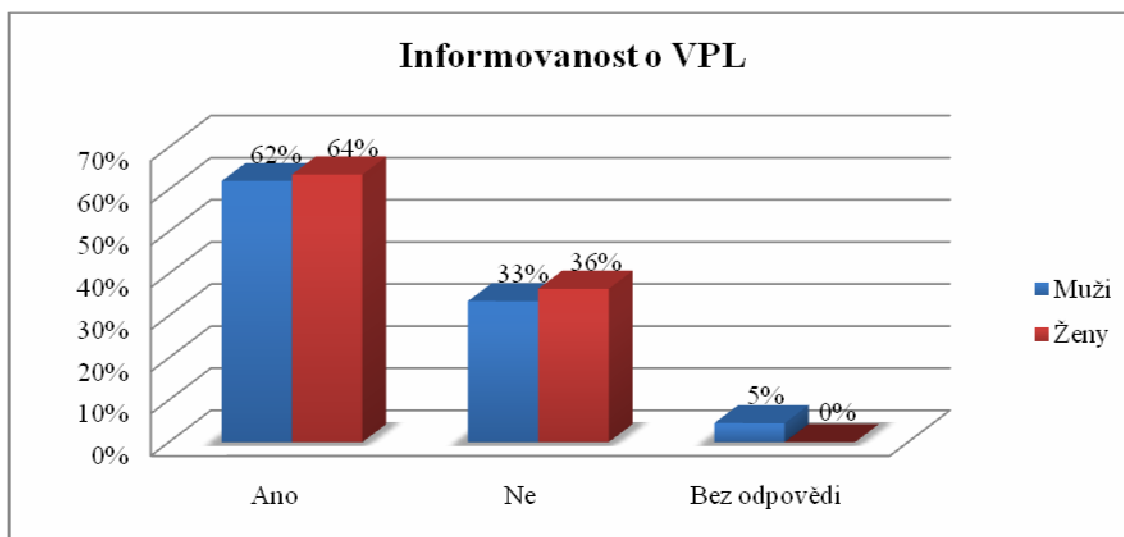
Tato kapitola je věnována informovanosti a spokojenosti s VPL. Jsou zde uvedeny tabulky a grafy související s otázkami znalostí účinků a dávkování užívaných léků, dále je zde popsáno, kdo poskytuje respondentům informace o léčivech a jestli jsou vůbec informace dostatečné.

Tabulka č. 8: Informovanost o VPL

Informovanost o VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Ano	137	61,99%	218	63,56%
Ne	74	33,48%	125	36,44%
Bez odpovědi	10	4,52%	0	0,00%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Z této otázky vyplývá, že 137 (61,99%) mužů a 218 (63,56%) žen se domnívá, že jsou dostatečně informováni o volně prodejných lécích. Naproti tomu 74 (33,48%) mužů a 125 (36,44%) žen si myslí, že informováni nejsou. Bez odpovědi zůstalo 10 dotazníků z celkového počtu oslovených 221 (100%) mužů a 343 (100%) žen.

Výzkum dále ukázal, že nejvíce informovaní o VPL jsou muži středoškolsky vzdělaní ve věku 31 – 50 let a ženy středoškolsky a vysokoškolsky vzdělané ve věku 31-50 let.

Obrázek č. 3: Graf: Informovanost o VPL

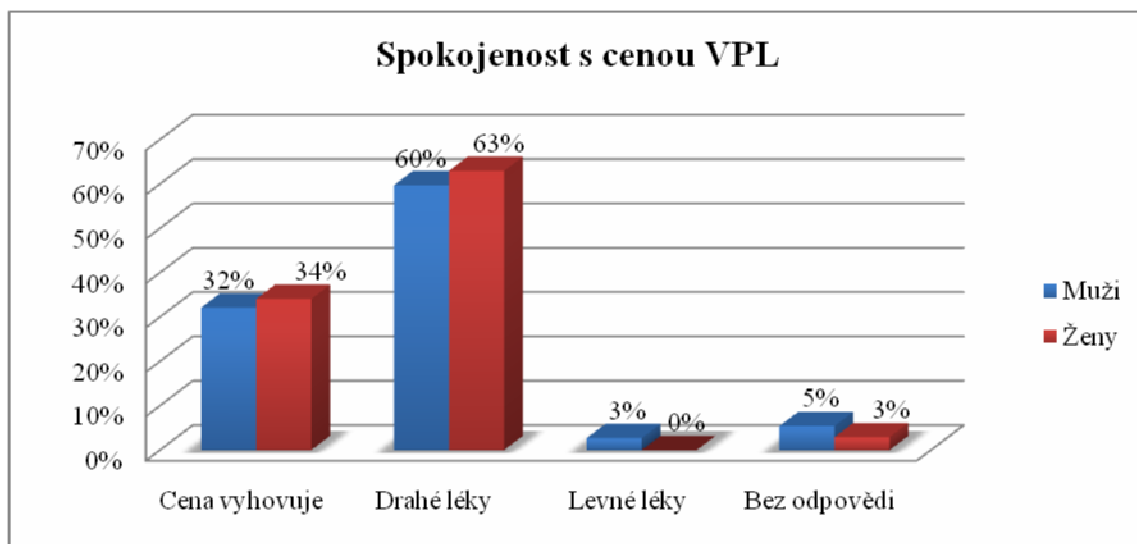
Tento graf znázorňuje, jak dalece je veřejnost informovaná o VPL. Je zde vidět, že 35% respondentů si myslí, že nejsou dostatečně informováni o VPL, dostačující

informovanost uvedlo o 30 % více oslovených respondentů, tj. 64%. Mezi muži a ženami byl pouze zanedbatelný rozdíl.

Tabulka č. 9: Spokojenost s cenou VPL

Spokojenost s cenou VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Cena vyhovuje	71	32,13%	117	34,11%
Léky jsou drahé	132	59,73%	216	62,97%
Léky jsou levné	6	2,71%	0	0,00%
Bez odpovědi	12	5,43%	10	2,92%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Tabulka č. 9 ukazuje spokojenost s cenou volně prodejných léků. 71 (32,13%) mužům a 177 (34,11%) ženám cena vyhovuje. 132 (59,73%) mužů a 216 (62,97%) žen nejsou spokojeni s cenou a volně prodejně léky se jim zdají být drahé. Pouze 6 (2,71%) mužům se zdají být levné. 22 respondentů na tuto otázku neodpovědělo vůbec.

Obrázek č. 4: Graf: Spokojenost s cenou VPL

Z tohoto grafu je jasně viditelné, jak je veřejnost spokojená s cenou VPL. Drahé se zdají být většině oslovených respondentů. Cena vyhovuje pouze 34% dotazovaným. Levné léky se nezdají být nikomu, pouze 3% mužů uvedlo, že jsou léky levné.

Tabulka č. 10: Uvítání zařazení léků na předpis mezi VPL

Uvítání zařazení léků na předpis mezi VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Ano	87	39,37%	181	52,77%
Ne	55	24,89%	77	22,45%
Nerozhodnut	68	30,77%	76	22,16%
Bez odpovědi	11	4,98%	9	2,62%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

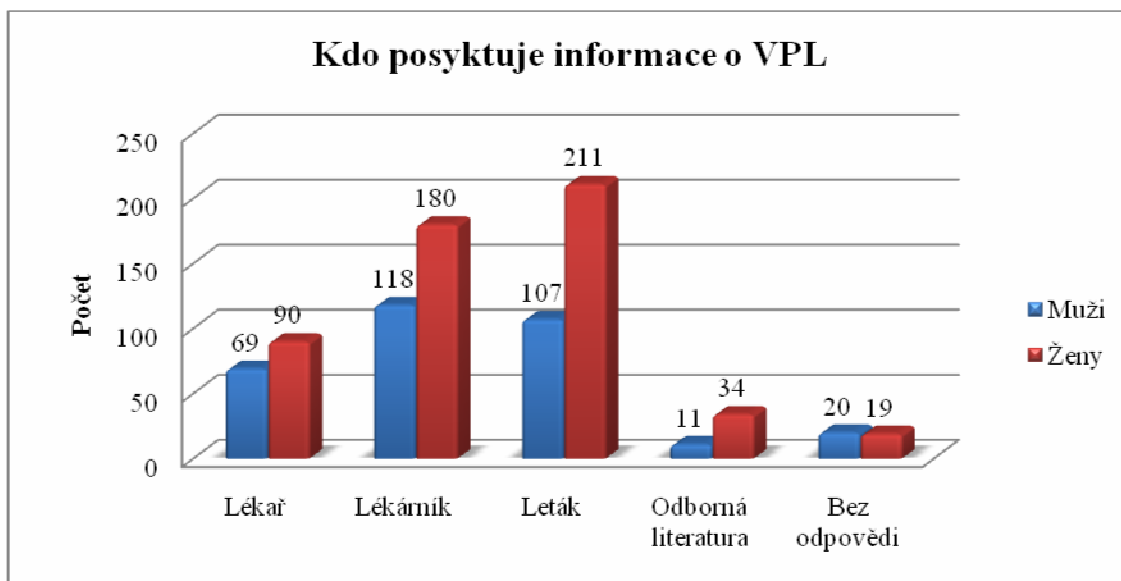
Tato otázka zjišťuje, zda chtějí respondenti některé léky vydávané na lékařský předpis přeradit mezi léky volně prodejně. Ano odpovědělo 87 (39,37%) mužů a 181 (52,77%) žen. Ne odpovědělo 55 (24,89%) mužů a 77 (22,45%) žen. Nerozhodnuto zůstalo 68 (30,77%) mužů a 76 (22,16%) žen, tento parametr však nemá faktickou vypovídací hodnotu. Z celkového počtu 221 (100%) mužů a 343 (100%) žen neodpovědělo 20 dotazovaných.

Tabulka č. 11: Poskytování informací o VPL

Kdo poskytoval informace o VPL	Počet	
	Muži	Ženy
	Absolutní	Absolutní
Lékař	69	90
Lékárník	118	180
Leták	107	211
Odborná literatura	11	34
Bez odpovědi	20	19

Otázka č. 10 zjišťuje, kdo lidem poskytuje informace o volně prodejných lécích. U této otázky byla možnost zaškrtnutí více odpovědí. Odpověď „informuje mě lékař“ uvedlo 69 mužů a 90 žen. 118 mužů a 180 žen informuje lékárník. Z příbalového letáku získává informace 107 mužů a 211 žen. Odbornou literaturu uvedlo 11 mužů a 34 žen. 39 respondentů na tuto otázku neodpovědělo.

Z tabulky č. 11 vyplývá, že muži nejčastěji zjišťují informace od lékárníka a z letáků. Naproti tomu u žen jsou letáky na prvním místě.

Obrázek č. 5: Graf: Kdo poskytuje informace o VPL

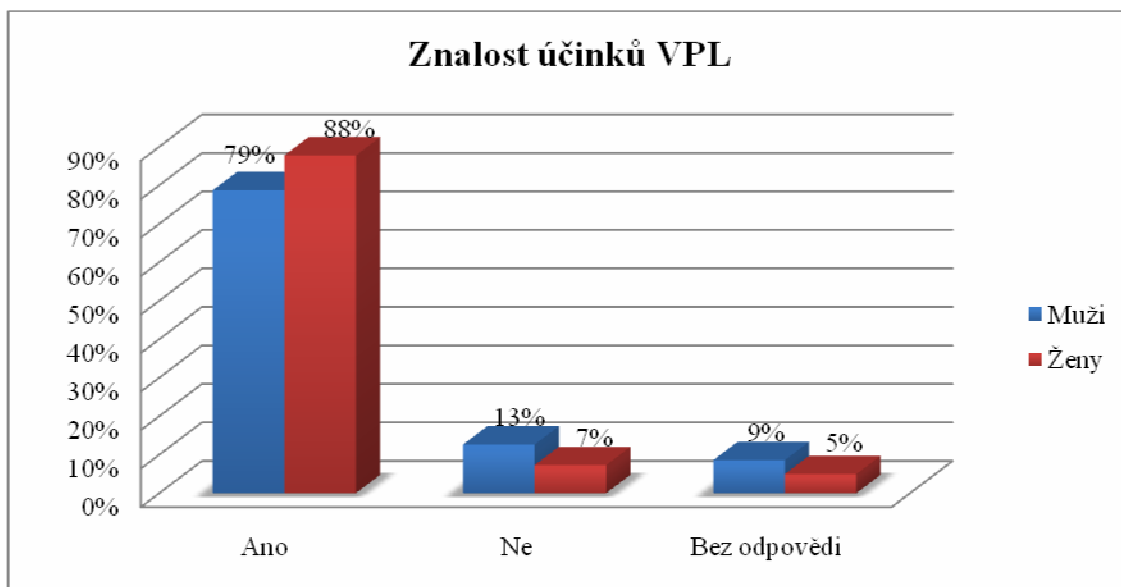
Na obrázku č. 5 je znázorněn graf týkající se poskytování informací o VPL. Ženy nejčastěji získávají informace z příbalového letáku a od lékárníků, nejméně je informuje odborná literatura. Muže nejvíce informuje lékárník.

Tabulka č. 12: Znalost účinků VPL

Znalost účinku VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Ano	174	78,73%	301	87,76%
Ne	28	12,67%	25	7,29%
Bez odpovědi	19	8,60%	17	4,96%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Tato otázka se ptá na znalost účinků léků, které respondenti užívají. Účinky zná 174 (78,73%) mužů a 301 (87,76%) žen. 28 (12,67%) mužů a 25 (7,29%) žen odpovědělo, že účinky jimi užívaných volně prodejných léků neznají. 36 dotazníků zůstalo bez odpovědi.

Neznalost účinků užívaného léku uváděli především muži středoškolsky vzdělání ve věku 31 – 50 let.

Obrázek č. 6: Graf: Znalost účinku VPL

Z tohoto grafu jasně vyplývá, že většina respondentů zná účinky léků, které používá. Naproti tomu je ale zjištění, že 13 % mužů a 7 % žen účinky užívaných léků vůbec nezná.

Tabulka č. 13: Znalost dávkování VPL

Znalost dávkování VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Ano	191	86,43%	316	92,13%
Ne	11	4,98%	16	4,66%
Bez odpovědi	19	8,60%	11	3,21%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Tabulka č. 14 udává poměr mezi znalostí a neznalostí dávkování VPL. Z celkového počtu 221 (100%) mužů a 343 (100%) žen uvedlo, že dávkování užívaných léků zná 191 (86,43%) mužů a 316 (92,13%) žen. Neznalost dávkování uvedlo 11 (4,98%) mužů a 16 (4,66%) žen. Na tuto otázku 30 respondentů neodpovědělo.

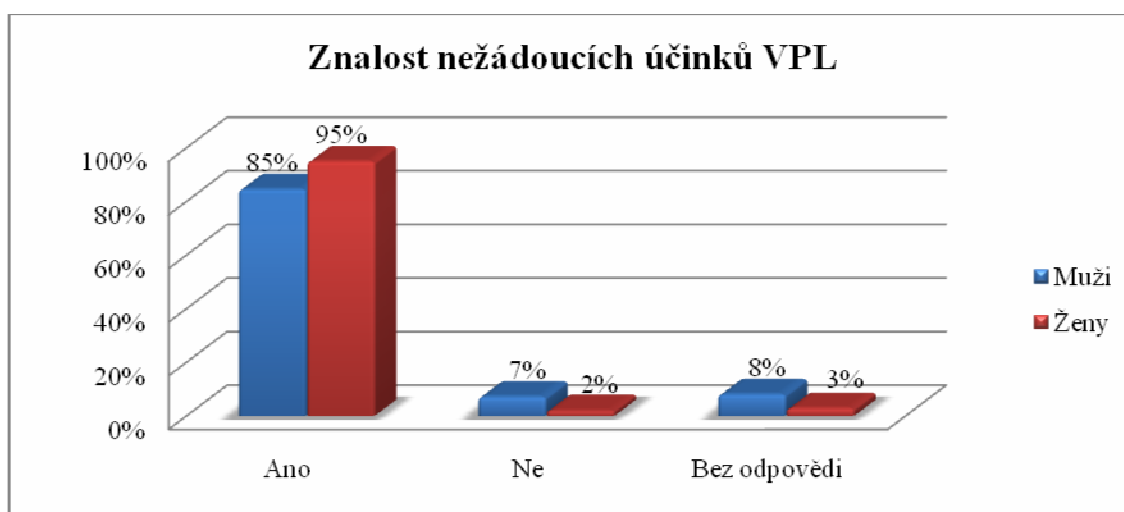
4.3.4 Výskyt nežádoucích účinků

Tato kapitola popisuje a uvádí tabulky se znalostí a výskytem nežádoucích účinků, které na sobě respondenti zpozorovali. Je zde také uveden graf znalosti nežádoucích účinků VPL.

Tabulka č. 14: Znalost nežádoucích účinků VPL

Znalost nežádoucích účinků VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Ano	187	84,62%	326	95,04%
Ne	16	7,24%	7	2,04%
Bez odpovědi	18	8,14%	10	2,92%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Tato tabulka uvádí počet jak respondentů, kteří si uvědomují, že volně prodejný lék může vyvolat nežádoucí účinky, tak i těch respondentů, kteří si nežádoucích účinků nejsou vůbec vědomi. Kladně odpovědělo 187 (84,62%) mužů a 326 (95,04%) žen. Záporně pak 16 (7,24%) mužů a 7 (2,04%) žen. 28 dotazníků nebylo u této otázky vyplněno

Obrázek č. 7: Graf: Znalost nežádoucích účinků.

Obrázek č. 7 nám ukazuje znalost NÚL, které jsou volně prodejné a které respondenti užívají. Z grafu je patrné, že 95% žen zná NÚ léků, které běžně používají, u mužů je znalost 85%. Neznalost je u žen zanedbatelně nízká - zhruba 2% žen nezná NÚL. Muži neznají účinky ze 7%.

Tabulka č. 15: Zpozorování nežádoucích účinků VPL

Zpozorování nežádoucích účinků VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Ano	32	14,48%	63	18,37%
Ne	119	53,84%	178	51,90%
Nejsem si vědom/a	57	25,79%	94	27,41%
Bez odpovědi	13	5,88%	8	2,33%
Celkový počet respondentů	221	100,00%	343	100,00%

Tato tabulka se váže k otázce č. 14, která obecně zjišťuje výskyt nežádoucích účinků po užití VPL. Že se nežádoucí účinky vyskytly, potvrdilo 32 (14,48%) mužů a 63 (18,37%) žen z celkového počtu 221 (100%) mužů a 343 (100%) žen. 119 (53,84%) mužů a 178 (51,90%) žen uvedlo, že se u nich žádné nežádoucí účinky léků nevyskytly. 57 (25,79%) mužů a 94 (27,41%) žen si žádných nežádoucích účinků není vědomo a 21 dotazníků zůstalo prázdných.

Nežádoucí účinky na sobě pozorovaly především ženy ve věku 51 – 60 let a muži ve věku 61 let a více.

Tabulka č. 16a: Nežádoucí účinky VPL

Nežádoucí účinky VPL	Počet	
	Muži	Ženy
	Absolutní	Absolutní
Únava	17	23
Bolesti hlavy	8	26
Bolesti břicha	7	10
Zvracení	6	11
Krvácení (kůže, sliznice)	3	1
Jiné příznaky	11	30

Otázka č. 9 se zjišťovala vyskytnuté nežádoucí účinky po použití VPL. U této otázky bylo možno více odpovědí, proto nelze počítat procenta. V tabulce č. 16a jsou uvedeny nejčastěji se vyskytující nežádoucí účinky VPL. U mužů se nejčastěji vyskytla únava, bolesti hlavy a břicha. U žen to byly bolesti hlavy, únava a zvracení. Odpovědi „jiné příznaky“ jsou uvedeny dále v tabulce č.16b.

Tabulka č. 16b: Jiné příznaky

Jiné nežádoucí účinky VPL	Počet			
	Muži		Ženy	
	Absolutní	Relativní	Absolutní	Relativní
Vyrážka/kopřivka	4	36,36%	9	30,00%
Svědění	2	18,18%	8	26,67%
Otok	1	9,09%	6	20,00%
Nauzea	2	18,18%	0	0,00%
Palpitace	1	9,09%	1	3,33%
Jiné odpovědi	1	9,09%	6	20,00%
Celkem odpovědí	11	100,00%	30	100,00%

Tabulka č. 16b popisuje jiné nežádoucí účinky, které respondenti uváděli v tabulce č. 16a. Nejčastěji se vyskytla vyrážka/kopřivka, kterou uvedli 4 muži (36,36%) a 9 (30,00%) žen. Svědění po užití VPL uvedli 2 (18,18%) z dotazovaných mužů a 8 (26,67%) žen. U 1(9,09%) muže a 6 (20,00%) žen se vyskytl otok. Nauzeu popsali pouze 2 (18,18%) muži. Palpitace uvedl 1(9,09%) muž a 1 (3,33%) žena. Z celkového počtu 41(100%) dotazovaných jich odpovědělo 7 jinak.

4.3.5 Důvod užití VPL

Poslední kapitola se zabývá důvody pro užití VPL. Zde respondenti uváděli více odpovědí, které jsou uvedeny v tabulce č. 17.

Tabulka č. 17: Důvod pro užití VPL

Důvod pro užití VPL	Počet	
	Muži	Ženy
	Absolutní	Absolutní
Bolest, akutní příznak	155	254
Doplnění léčby lékařem	32	66
Rada známé osoby	26	47
Vlastní volba	75	130
Jiné	3	11
Bez odpovědi	20	19

Otázka vázající se k tabulce č. 17 se ptá na důvod užití volně prodejného léku. U této otázky bylo možno více odpovědí. Bolest nebo jiný akutně vzniklý příznak uvedlo 155 mužů a 254 žen. Doplnění léčby lékařem uvedlo 32 mužů a 66 žen. Na radu známé osoby užívá VPL 26 mužů a 47 žen. Odpověď „vlastní volba“ zaškrtnulo 75 mužů a 130 žen. Možnost jiného důvodu si vybrali 3 muži a 11 žen, zde byla nejčastěji uváděná jako odpověď prevence. Bez odpovědi zůstalo 39 dotazníků.

4.4 KAZUISTIKA

V lékárně ve Frýdlantě si mladá žena ve věku 23 let zakoupila lék ze skupiny antimykotik - gynekologik. Lékárníkovi popsala své obtíže jako je - intenzivní svědění, bolest, zarudnutí a výtok z pochvy připomínající tvaroh. Lékárník na základě těchto příznaků doporučil lék GYNO-PEVARYL 150 COMBIPACK (gynekologikum, antimykotikum), ve kterém jsou vaginální čípky a krém obsahující ekonazolium-nitrát, který je účinný proti kvasinkovým, plísňovým a některým bakteriálním infekcím.

Lékárník jí doporučil tento lék užívat po dobu 3 dnů, dále pak při přetrvání obtíží další 3 dny a návštěvu lékaře. Informoval ji o správném užívání - každý večer jeden vaginální čípek zavést hluboko do pochvy a okolí zevních pohlavních orgánů ošetřit krémem. Dále doporučil i léčbu partnera – GYNO-PEVARYL 150 krém (antimykotikum). O nežádoucích účincích se nezmínil.

Aniž by si pacientka přečetla příbalový leták, použila lék dle lékárníkovy rady. Večer si zavedla vaginální čípek a ošetřila si okolí zevních pohlavních orgánů krémem. Po aplikaci krému cítila mírné pálení, během 2 hodin došlo k otoku a intenzivní bolesti zevních pohlavních orgánů. Ráno navštívila svého gynekologa, který zhodnotil stav jako alergickou reakci na použitý lék. Předepsal LORATADIN-RATIOPHARM 10mg (antihistaminikum) – užití ráno a večer do zmírnění otoku a bolesti, na kvasinkovou infekci předepsal JENAMAZOL vaginální krém 2%, 20g (gynekologikum, antiinfektivum, antiseptikum) a doporučil užívat po dobu 5 dní. Při komplikacích nebo horšení stavu kontrola. Jako prevenci a další terapeutický postup doporučil i následnou léčbu partnera proti kvasinkové infekci – předepsal CANESTEN krém (dermatologikum, antimykotikum).

4.4.1 Ošetřovatelský proces

Zde uvádím ošetřovatelský proces pro problematiku – nežádoucí účinek VPL. Ošetřovatelské diagnózy jsou sestaveny dle NANDA domén¹. Pouze u alergické reakce

¹ MAREČKOVÁ, J., *Ošetřovatelské diagnózy v nanda doménách*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. 264 s.; ISBN 80-247-1399-3

jsem stanovenou diagnózu v NANDA klasifikaci² nenašla, proto jsem ji vytvořila trojsložkovým systémem.

Seznam ošetrovatelských diagnóz dle priorit:

1. OSE DG.: Alergická reakce z důvodu přecitlivělosti na látku obsaženou v léku, projevující se pálením, otokem a bolestivostí zevních pohlavních orgánů.
2. OSE DG.: 00123 Akutní bolest
3. OSE DG.: 00805 Zhoršená pohyblivost
4. OSE DG.: 00095 Porušený spánek
5. OSE DG.: 00148 Strach
6. OSE DG.: 00059 Sexuální dysfunkce
7. OSE DG.: 00126 Deficitní znalost

1. Alergická reakce z důvodu přecitlivělosti na látku obsaženou v léku, projevující se pálením, otokem a bolestivostí zevních pohlavních orgánů.

Určující znaky: Pálení, svědění, zarudnutí v oblasti aplikace léků, bolest, otok

Související faktory: Poškozující agens (přecitlivělost na užitý lék)

Ošetrovatelský cíl: P/K pociťuje zmírnění, či odstranění bolestí a dalších příznaků

Ošetrovatelské intervence:

- sledování intenzity/mírnění alergické reakce
- komunikace s pacientkou, subjektivní vnímání lepšího/horšího příznaků
- edukace o správné hygieně – používání speciálních intimních gelů, zpočátku omývat čistou vodou, vyvarovat se použití mýdla a parfémovaných sprchových gelů; zdůraznit nutnost používání bavlněného spodního prádla, vyvarovat se umělých materiálů
- vyvarovat se nošení upnutých neprodyšných kalhot v budoucnosti, doporučit nošení sukní.
- informovat o bylinných sedacích koupelích (kontryhel)
- aplikace léků dle lékaře

² NANDA- (North American Association for Nursing Diagnosis Internacional)- Severoamerická asociace pro mezinárodní ošetrovatelskou diagnostiku – tato asociace vyvinula zevrubný a široce uplatnitelný diagnostický systém, ze kterého čerpají představitelé ošetrovatelských specializací a stanovují ošetrovatelské diagnózy.

Hodnocení: Pacientka se po aplikaci předepsaných léků cítí mnohem lépe, svědění i bolest ustupuje, zarudnutí již není tak výrazné, otok již není přítomen.

2. 00123 Akutní bolest

Určující znaky: Sdělení bolesti, vyhledávání úlevové polohy, bolestivý výraz v obličeji, porucha spánku.

Související faktory: Poškozující agens (přecitlivělost na užitý lék)

Ošetrovatelský cíl: P/K pociťuje zmírnění nebo žádnou bolest.

Ošetrovatelské intervence:

- kontrola bolesti dle VAS – založit záznam bolesti
- odvézt pozornost od bolesti – komunikace, čtení knihy, televize
- zajistit pohodlné lůžko, podložit bolestivou partii polštářem
- edukovat o úlevové poloze
- zajistit hygienu a soukromí
- aplikace léků dle lékaře

Hodnocení: Pacientka se po aplikaci předepsaných léků cítí již lépe, bolest udává již o poznání mírnější.

3. 00805 Zhoršená pohyblivost

Určující znaky: Omezený rozsah a pomalý pohyb

Související faktory: Bolest

Ošetrovatelský cíl: Zlepšení pohyblivost P/K a dosažení opět normálního pohybu

Ošetrovatelské intervence:

- edukace o úlevové poloze
- zajistit pohodlné lůžko, nebo podložit polštářem bolestivou partii
- dopomoci v pohybu, při chůzi
- zajistit pomůcky a potřeby k lůžku pacientky, nebo k jejímu dosahu
- aplikace léků dle lékaře

Hodnocení: Pacientce se po léčbě ulevilo, po zmírnění bolesti a zmizení otoku již může normálně chodit i sedět.

4. 00095 Porušený spánek

Určující znaky: Nespokojenost se spánkem, stěžuje si na neschopnost usnout

Související faktory: Bolest, svědění, pálení

Ošetrovatelský cíl: Zlepšit a zkvalitnit spánek P/K

Ošetrovatelské intervence:

- odvézt pozornost od bolesti – rozhovor se sestrou
- aktivizace P/K přes den- čtení knihy, televize
- zajistit vhodné prostředí pro spánek – vyvětraná místnost, pohodlné lůžko
- utvořit atmosféru pro zdravý spánek – zvyklosti P/K, uvolňující hudba
- aplikace léků dle lékaře

Hodnocení: Pacientka po odstranění bolesti a pálení spala klidně celou noc.

5. 00148 Strach

Určující znaky: Verbalizace strachu z vyskytnutí další alergické reakce

Související faktory: Alergie na lék

Ošetrovatelský cíl: Snížení strachu P/K a zlepšení informovanosti o alergických reakcích

Ošetrovatelské intervence:

- vyslechnutí P/K, zodpovězení dotazů
- edukovat pacientku o informacích obsažených v příbalových letácích, vysvětlení pojmů
- zajistit rozhovor s lékařem pro další dotazy a léčbu
- zajistit rozhovor s partnerem, rodinou
- poučit o nutnosti používání spodního prádla z přírodních materiálů (bambusové vlákno, bavlna)

Hodnocení: Pacientka po edukaci již nejeví strach z další alergické reakce, protože ví, která látka obsažená v léku u ní vyvolává přecitlivělost a alergickou reakci.

6. 00059 Sexuální dysfunkce

Určující znaky: Verbalizace problému, současné omezení navozené léčbou

Související faktory: Současné onemocnění a léčba

Ošetrovatelský cíl: Zlepšení stavu P/K a poskytnutí informací o budoucnosti

Ošetrovateľské intervence:

- komunikace s pacientkou, zodpovězení jejích dotazů, případně zajistit rozhovor s lékařem
- zajistit rozhovor lékaře s partnerem
- poučit P/K o důležitosti partnerské léčby (vzhledem ke kvasinkové infekci)
- poskytnutí informací o onemocnění
- aplikace léků dle lékaře

Hodnocení: Pacientka se po zodpovězení dotazů cítí lépe, již necítí bolest ani pálení a svědění. O sexuální dysfunkci se již nezmiňuje a problém neudává.

7. 00126 Deficitní znalost

Určující znaky: Nepřesně dodržuje pokyny instruktáže

Související faktory: Neznalost nežádoucích účinků užitého léku

Ošetrovateľský cíl: Zlepšení znalostí P/K

Ošetrovateľské intervence:

- poučit o důležitosti informací na příbalovém letáku

Hodnocení: Pacientka již chápe důležitost informací na příbalovém letáku a hodlá si již všechny informace zjistit a zvážit jejich důležitost.

4.4.2 Zhodnocení kazuistiky

Tuto kazuistiku jsem uvedla záměrně proto, abych poukázala na důležitost příbalových letáků, ve kterých jsou uvedeny důležité informace, jako je léčivá látka přípravku, charakteristika léků, jeho indikace a kontraindikace, a hlavně nežádoucí účinky, o kterých se lékárníci ne vždy zmiňují.

Z této kazuistiky vyplývá, že lékárník nemá vždy přesné informace a tak nemůže v určitých situacích dobře poradit, a v žádném případě nemůže nahradit doktora, který má lékařské vzdělání, o svém pacientovi ví mnohem více informací a má dostupné metody k diagnostice daného onemocnění. Jak jsem již v teoretické části zmiňovala, nežádoucí účinky léků zodpovídají za 5% všech pacientů přijatých do nemocnice.

5 DISKUZE

Na základě analýzy získaných informací vyhodnocením dotazníků, pozorováním a rozhovory se zákazníky a s pacienty, lze vyslovit následující závěry.

Hypotéza H₁: Laická veřejnost nemá dostatek informací a neorientuje se v používání volně prodejných léčiv.

Tato hypotéza nebyla potvrzena. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že více než 62% mužů i žen se cítí být dostatečně informovaní o VPL. Nicméně si myslím, že toto číslo není moc vysoké a bylo by lepší, kdyby informovanost dosáhla alespoň 80%. Lidé se o volně prodejných léčivech informují především u svých lékárníků a také z příbalových letáků. Příbalový leták poskytuje nejdůležitější a nejpřesnější informace o daném léku, obsahuje podrobný popis léčiva tj. jeho složení, charakteristiku, indikace, kontraindikace, interakce, dávkování a způsob použití, nežádoucí účinky, způsob skladování a zvláštní upozornění. Navíc jsou tyto informace nejdostupnější, protože příbalový leták je obsažen v každé krabici léků. Informace poskytované lékařem se dostaly na třetí místo. Je překvapující, že odborná literatura a internet zaujaly poslední místo. V dnešní době počítačů, internetu a odborných časopisů bych čekala větší zastoupení – z celkového počtu 600 respondentů uvedlo tuto možnost poskytování informací jen 34 žen a 11 mužů.

V dotazníku jsem se také ptala na znalosti účinků užívaných VPL a znalost jejich dávkování. Překvapilo mě, že 13% mužů a 8% žen vůbec neznalo účinky léků, které užívali. Myslím si, že zde by měla být tato neznalost na úplném minimu. Nicméně většina respondentů účinky znalo. Znalost dávkování dopadla lépe. Dávku užívaného léku neznalo pouze 5 % respondentů.

Hypotéza H₂: Laická veřejnost není dostatečně seznámena s nežádoucími účinky a kontraindikacemi volně prodejných léčiv.

Tato hypotéza se mi potvrdila. V dotazníku jsem se ptala na to, zda si respondenti uvědomují, že VPL mají nežádoucí účinky. Zde mi sice většina respondentů tj. 85% mužů a 95% žen, odpovědělo, že si uvědomují možnost výskytu NÚL. Když jsem se ale pacientů a zákazníků zeptala, jaký konkrétní lék užívají a jaké má nežádoucí účinky,

odpovědělo mi jich velice málo. Myslím si, že veřejnost má v podvědomí, že léky mohou vyvolávat nežádoucí účinky. Ať už se jedná o VPL nebo o léky vydávané pouze na lékařský předpis. Bohužel jen velice málo lidí si nežádoucí účinky, které vyvolává jimi užívaný lék, vyhledá nebo se na ně lékárníka či lékaře zeptá.

Hypotéza H₃: Ekonomické zatížení ve zdravotnictví směřuje ke zvýšené spotřebě volně dostupných léčiv.

Tato hypotéza se mi též potvrdila. Dotazníky jsem rozdávala v lékárnách osobně, takže jsem měla možnost se každého zákazníka a pacienta zeptat, jestli navštěvuje lékaře. Na tuto otázku měla dle mého názoru vliv celosvětová recese, která proběhla koncem roku 2008 a její následky mají dopad i v roce 2010. Lidé mají strach o práci, a tak si raději koupí VLP a doma se léčí během dvou dnů dovolené, než aby šli k lékaři a zůstali doma na nemocenské...Většina firem má systém ohodnocení zaměstnanců založený na docházce a počtu dní, kdy si zaměstnanec čerpá dny pracovní neschopnosti z důvodu nemoci. Př.: když zaměstnanec zůstane doma z důvodu pracovní neschopnosti, první 3 dny nedostane žádné peníze a přijde o procenta z platu za měsíc, ve kterém je nemocný. Jestliže zůstane doma déle jak 6 dní, o procenta přichází na čtvrt roku. Jedná se o odměnu ve výši 4 % z celkového měsíčního platu. K tomuto zjištění mě dovedl i fakt, že lidé si nejvíce kupují analgetika, antipyretika, stomatologika a expektorancia/antitusika, která léčí především bolesti, nachlazení, chřipku a kašel.

V dotazníku jsem na tuto hypotézu směřovala otázku, která se týkala nákupu, nebo předepsání VLP. Zde analýza výzkumu ukázala, že 61% mužů a 77 % žen si raději léky koupí sama, než aby si léky nechali předepsat od lékaře.

Hypotéza H₄: Uvedené informace o dané problematice lze řešit dotazníkovou akcí.

Tato hypotéza se mi taktéž potvrdila. Dotazníková akce proběhla, jak je již výše uvedeno, v Libereckém kraji. Bylo do ní zapojeno pět pracovišť (čtyři lékárny a jeden praktický lékař). Návratnost dotazníků byla 94%, což napovídá, že lidé se o toto téma zajímají. K tomu, aby bylo možné výsledky generalizovat či přijímat za obecně platné, by ale bylo nutné provést podobné šetření ještě v dalších zdravotnických zařízeních v krajích po celé České republice. Domnívám se však, že výsledky výše uvedeného šetření, v rámci této práce a jejích cílů, mohou přispět k nasměrování pozornosti k této problematice a popřípadě k jejímu dalšímu zpracování.

Hypotéza H₅: Léčba v ambulantních a lůžkových oddělení slouží jako základ racionální léčby.

Tato hypotéza se mi potvrdila. Racionální³ farmakoterapie je složitý proces, který začíná pečlivým stanovením diagnózy. Lékař určí problém pacienta. Dále si lékař stanoví terapeutický cíl, pak následuje volba prostředků, kterými lze cíle léčby dosáhnout. Lékař vybere z větší či menší nabídky takový lék, o němž ví, že má definovaný farmakoterapeutický účinek a má pro daného nemocného předpokládanou optimální bezpečnost použití. Zváží vhodnost lékové formy, predikuje dávkovací režim (tj. dávku a interval mezi dávkami) a stanoví celkovou dobu léčby. Předepíše lék a kromě předpisu musí pacienta vybavit vhodnými informacemi o léku a také přesnými instrukcemi, jak lék použít. Poslední fáze tohoto procesu je hodnocení léčby, kdy lékař průběžně kontroluje účinnost a vše zaznamenává do dokumentace. Jestliže je léčba neúspěšná, je třeba se znovu vrátit k předchozím krokům, přehodnotit je a léčbu upravit nebo zásadně změnit. Léčba, která dosáhla stanoveného terapeutického cíle, končí. (10)

Z tohoto popisu je patrné, že racionální léčba je vždy základem léčby v ambulantních i na lůžkových odděleních. Dle mého názoru a mých zkušeností si myslím, že se každý lékař řídí tímto procesem.

Podobný výzkum, který by zjišťoval celkovou informovanost o volně dostupných léčivech a znalost jejich nežádoucích účinků, jsem nikde nenašla. Proto zde nemohu uvést žádné porovnání výsledků analýzy. Výzkumy, které jsou dostupné především na internetu, jsou zaměřeny na určité lékové skupiny, nebo přímo na daný lék, a tak nemohou být porovnány s tímto výzkumem.

Výzkum, ve kterém byla zmínka o nežádoucích účincích VPL, byl zaměřen na informovanost a percepci rizik pacientů užívajících warfarin. Tento výzkum ukázal, že třetina pacientů používá společně s warfarinem i VPL. 80% těchto pacientů ale skutečnost, že užívá warfarin lékárníkovi při nákupu VPL nesdělují. Přitom je tento fakt pro lékárníka velice důležitý. (12)

³ Racionální - rozumný, vycházející z úvahy, rozumem odůvodněný; účelný, hospodárný

Na internetovém portálu www.vyplnto.cz jsem objevila výzkum, který se zaměřoval na volně prodejná antiflogistika. Při tomto dotazníkovém šetření bylo ale dotazováno pouze 15 respondentů, proto má tento výzkum velmi nízkou vypovídající hodnotu a nelze ho použít.

Cíle této práce, které jsem si stanovila, jsou splněny.

Cíl C₁ - Volně prodejná léčiva, definice a jeho pozici v životě pacienta jsem obsáhla v teoretické části, v kapitole „Léčivo“.

Cíl C₂ – Hlavní skupiny VPL jsou vyjmenovány a jejich nežádoucí účinky popsány v kapitole „Lékové skupiny volně prodejných léků“.

Cíl C₃ - Informace o samoléčbě jsem sbírala během studia, shromažďování literatury a také v dostupných článcích na internetu. Také při výzkumném šetření jsem se na roli samoléčby v léčení nemocných dotazovala. Samoléčba je popsána v teoretické části práce.

Cíl C₄ - Dotazníková akce v lékárnách, v oddělení volně dostupných léčiv proběhla. Její analýza je zpracovaná a blíže popsána v kapitole „Výzkumné šetření“.

Cíl C₅ - Praxi na interním oddělení jsem absolvovala v únoru roku 2008 – zaměřila jsem se na předchozí léčbu pacientů a jejich používání volně prodejných léčiv. Výsledky, které jsem zjistila rozhovory s pacienty, jsou blíže popsány v kapitole „Metodika“.

6 NÁVRH ŘEŠENÍ ZJIŠTĚNÝCH NEDOSTATKŮ

Touto prací jsem se zabývala více než jeden rok, a do podvědomí se mi dostala hlavně farmakologie a léky, které s touto prací úzce souvisí. Mnohem více jsem si začala všímat reklam a upoutávek právě na volně prodejně léky, kterými je náš trh a naše společnost zahlcena. Vždyť i když se večer, nebo kdykoliv během dne podíváte na nějaký film, je rozdělen hned několika bloky reklam, přičemž se právě volně prodejně léky objevují ve společnosti prášků na praní, toaletních papírů a všemožných potravin. Je vhodné, aby se léky objevovaly na seznamu každodenně používaných věcí? Když uvidím mladou krásnou ženu, jak se rozplývá nad novým jogurtem, který je tak zdravý a přírodní, půjdu si ho koupit, abych byla taky tak zdravá a krásná... Když mi v reklamě řeknou, že právě tento lék je nejlepší, protože působí jen tam, kde má a je velice šetrný k mému organismu, půjdu si ho koupit, aby mě už nic nebolelo... Přechtu si vůbec informace o tomto léku na příbalovém letáku, když už jsem vlastně vše pro mě potřebné slyšela v reklamě?

Tyto otázky mě napadají v souvislosti s návrhem pro řešení zjištěných nedostatků pro praxi.

Vím, že reklamy omezit nejdou. Výzkumné ústavy vynakládají veliké částky peněz na výzkum a vývoj léčiv, samozřejmě chtějí tuto částku vyrovnat a lépe převýšit prodejem daného vyrobeného léku. Myslím si ale, že by v těchto reklamách měl být více kladen důraz na prostudování příbalové informace. Ve všech reklamách je sice drobným písmem na obrazovce napsáno „pro bližší informace čtěte příbalový leták“ nebo „čtěte příbalovou informaci“. Ale myslím si, že vhodnější by bylo, kdyby se tyto věty vždy řekly i nahlas. Z vlastní zkušenosti vím, že mnohdy ani nestačím tuto větu přečíst, a už reklama končí a začíná jiná. Starší lidé mají často potíže se zrakem a malé písmo na obrazovce nepřečtou, přitom právě staří lidé jsou ohroženou skupinou pro vznik nežádoucích účinků z důvodů polymedikace a omezení detoxikačních a vylučovacích schopností organismu.

Dále bych chtěla apelovat na pacienty užívající dlouhodobě léky předepsané od svých lékařů, kteří si kupují VPL, aby informovali své lékárníky o těchto užívaných léčivech. Tito pacienti jsou ohroženi vzájemnými interakcemi léčiv. Z rozhovorů

s pacienty a se zákazníky mi vyplynulo, že většina z nich lékárníka neupozorní, že mimo léčivo, které si kupuje, užívá ještě dlouhodobě lékařem předepsaný lék. Také jen velmi málo oslovených mi potvrdilo, že lék, který si v lékárně zakoupili, konzultovali s lékařem. Tato situace by se dala řešit tím, že by sestra nebo lékař pacientovi připomněl při návštěvě a vyzvednutí receptu, že jakýkoliv VPL může vyvolat s užívaným lékem nežádoucí účinky, které by zhoršily jeho stav.

Největším problémem je dle mého názoru riziko, které obnáší samoléčba. Proto bych doporučila všem pacientům, aby se vyvarovali nadměrného užívání VPL a nepřecházeli některé příznaky onemocnění, které by mohly mít vážný dopad na jejich zdraví. Narážím tak na problém nebezpečí použití VPL. Domnívám se, že některé léky by neměly být volně k dostání (hydrokortizon mast, léky na prostatu, laxancia a další), protože mohou zmírnit příznaky vážné choroby (dermatitidy, tumor prostaty, dehydratace) a prodloužit tak dobu, za kterou se může dané onemocnění vyvinout do stádia, kdy je léčba velice obtížná nebo již nemožná.

7 ZÁVĚR

Předložená práce se zabývala problematikou volně dostupných léčiv, jejich nežádoucími účinky, nebezpečím jejich použití a jak se orientovat v jejich použití.

Jedním z cílů práce bylo definovat volně prodejné léky a jejich pozici v životě pacienta. S tím souvisí i zjištění informací o samoléčbě a o možném riziku s ní spojeném. Pro celistvost a úplnost této práce bylo stěžejní nejen obsáhnout hlavní nežádoucí účinky jednotlivých lékových skupin volně dostupného léčiva, ale i zahájit a vyhodnotit dotazníkovou akci v lékárnách, v oddělení volně dostupných léčiv. Také jsem chtěla zjistit, zda pacienti přijmutí na interní oddělení používali před svojí hospitalizací volně prodejné léky.

Práci tvořily dvě základní oblasti. Teoretická část byla získána studiem dostupné literatury, zákona o léčivech č.378/2007 Sb., a vlastními zkušenostmi s volně prodejnými léky. Praktická část mapovala znalost a výskyt nežádoucích účinků volně prodejného léčiva a také četnost jeho používání ve čtyřech lékárnách v Libereckém kraji a jedné ordinaci praktického lékaře.

Jako příklad byla v této práci uvedena kazuistika, poukazující na možný vznik nežádoucích účinků volně prodejného léčiva. Kasuistika byla zhodnocena a byly k ní přiřazeny ošetrovatelské diagnózy z NANDA taxonomie, speciálně vybrané pro tento příklad. Uvedením tohoto příkladu bych chtěla poukázat na důležitost informací obsažených na příbalových letácích. Proto tuto kasuistiku považuji za výstup pro ošetrovatelskou praxi. Domnívám se, že by bylo vhodné, aby se na znalost volně prodejných léků kladl stejný důraz jako na léky vydávané na lékařský předpis. Sestra by mohla znát některé možné nežádoucí účinky a mohla by informacemi poskytnutými pacientovi zabránit v jejich vzniku. Svou práci bych doporučila všem sestrám i zdravotníkům zajímajícím se o toto téma, ať už jako materiál k nastudování nebo k inspiraci.

Závěrem si dovoluji vyslovit přání, aby tato práce a výsledky mého výzkumného šetření byly přínosem jak pro některé zdravotníky, tak i pro laickou veřejnost, které by měly napomoci uvědomit si rizika, jež doprovázejí používání volně dostupných léčiv.

SOUPIS BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ

Monografie:

1. ALUŠÍK Š. a kol.; *Klinické projevy nežádoucích účinků léků*. 1.vyd. Praha: TRITON, 2001. s. 171.; ISBN 80-7254-206-0
2. HYNIE, S.; *Farmakologie v kostce*. 2.vyd.Praha: TRITON, 2001. s. 520.; ISBN 80-7254-181-1
3. KOCIÁNOVÁ, S.; ŠTERBÁKOVÁ, Z. *Přehled nejužívanějších léčiv*. 4. aktualizované vydání, Praha: INFORMATORIUM, spol. s.r.o., 2003. s. 93.; ISBN 80-7333-012-1
4. MAREČKOVÁ, J.; *Ošetrovatelské diagnózy v nanda doménách*, 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. s. 264.; ISBN 80-247-1399-3
5. PERLÍK, F.; *Klinická farmakologie v praxi*, 1.vyd. Praha: TRITON 1999.
6. Vyhláška č. 84/2008 Sb., o správné lékařské praxi, bližších podmínkách zacházení s léčivy v lékárnách, zdravotnických zařízeních a u dalších provozovatelů a zařízení vydávajících léčivé přípravky.
7. Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech).

Elektronické zdroje:

8. www.ctk.cz, *Lidé mohou hlásit nežádoucí účinky léků*, 16. 2. 2010, dostupné na <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/lide-mohou-hlasit-nezadouci-ucinky-leku/436017>
9. www.lfhk.cuni.cz, *Přednáška intoxikace*, 2005, dostupná na <http://www.lfhk.cuni.cz/farmakol/predn/bak/2005>
10. www.lfhk.cuni.cz, *přednáška - zásady racionální farmakologie*, dostupné na www.lfhk.cuni.cz/farmakol/predn/cz/navody/racionalni_terapie.doc
11. www.pace.cz, *Pace NEWS 3/2000, Nežádoucí účinky léčiv*, 2000, dostupné na http://www.pace.cz/go/archiv_p0003_2
12. www.solen.cz, *Informovanost, percepce rizik a compliance pacientů užívajících warfarin*, Karel Urbánek, Ilona Kohlová, Ján Üрге, Jana Marečková, 2008 Olomouc, dostupné na <http://www.solen.cz/pdfs/far/2008/01/02.pdf>

13. www.vzp.cz, *Seznam volně prodejných léčivých přípravků*, 1. 4. 2008, dostupný na <http://www.vzp.cz/cms/internet/cz/Klienti/volne-leky/>

Jiné zdroje

14. AISLP, mikro-verze 3/2008 stav k 1. 7. 2008 SÚKL, Praha, 2008
15. Pharmindex Kompendium, MediMedia, Praha, Information spol. s.r.o. 1998

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Graf: **Koupení/předeepsání VPL**

Obrázek č. 2: Graf: **Nejužívanější lékové skupiny**

Obrázek č. 3: Graf: **Informovanost o VPL**

Obrázek č. 4: Graf: **Spokojenost s cenou VPL**

Obrázek č. 5: Graf: **Kdo poskytuje informace o VPL**

Obrázek č. 6: Graf: **Znalost účinku VPL**

Obrázek č. 7: Graf: **Znalost nežádoucích účinků**

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Hlášení podezření na nežádoucí účinek léčiva

Příloha č 2 : Upravený seznam VPL

Příloha č. 3: Protokol k provádění výzkumu- Lékárna Bohemia s.r.o. Liberec

Příloha č. 4: Protokol k provádění výzkumu- Praktický lékař v Hejnicích

Příloha č. 5: Protokol k provádění výzkumu- Lékárna u nemocnice KNL a.s.- Frýdlant

Příloha č. 6: Protokol k provádění výzkumu- Lékárna u nemocnice KNL a.s - Liberec

Příloha č. 7: Protokol k provádění výzkumu- Lékárna v Hejnicích

SÚKL, Farmakovigilance, Šrobárova 48, Praha 10, 100 41, fax: 272 185 222, e-mail: farmakovigilance@sukl.cz

Příloha č. 2: Upravený seznam volně prodejných léků

Úplná verze na www.vzp.cz

Volně prodejné léčivé přípravky z číselníku VZP ČR platného od 1.4.2008							
NÁZEV TERAPEUTICKÉ SKUPINY	ATC3	KOD	NÁZEV	DOPLNĚK	VYR	ZEM	Kč
STOMATOLOGICKÉ PŘÍPRAVKY	A01	0083227	BABYDENT	stm sol 1x10ml/25mg	STD	D	102,00
	A01	0064758	KAMISTAD SENZITIV	orm gel 1x10gm	STD	D	113,00
	A01	0046899	MUNDISAL	gel 1x8gm	MUN	A	82,00
	A01	0000211	NATRIUM FLUORATUM SLOVAKOFARMA	POR TBL NOB 250X0.55MG	ZEH	SK	126,00
	A01	0064738	TANTUM LEMON	orm pas 10x3mg	MCI	CZ	75,00
	A01	0032586	TANTUM VERDE	liq 1x150ml-pet Šr	MCI	CZ	147,00
	A01	0010602	TANTUM VERDE SPRAY	orm spr 30ml 0.15%	MCI	CZ	144,00
	A01	0010137	TANTUM VERDE ZUBNÍ PASTA	stm 1x40gm 0.5%	MCI	CZ	107,00
	A01	0015491	ZYMAFLUOR 1/4 MG	POR TBL NOB 200X0.25MG	NAI	CZ	91,00
ANTACIDA, ANTIULCEROSA A ANTIFLATALENCIA	A02	0052420	ACIX	POR TBL MND 20	ZEH	SK	30,00
	A02	0093582	ANACID	POR SUS 30X5ML	IXP	CZ	70,00
	A02	0103205	ANACID TABLETY S UHLIČITANEM VÁPENATÝM	POR TBL MND 25	IXP	CZ	89,00
	A02	0046327	FAMOSAN 10 MG	por tbl flm10x10mg	PMP	CZ	44,00
	A02	0000156	GASTROGEL SLOVAKOFARMA	POR TBL NOB 50X500MG	ZEH	SK	39,00
	A02	0057408	HELICID 10	POR CPS DUR28X10MG	ZEH	CZ	377,00
	A02	0023787	LOSEPRAZOL 10 MG	POR CPS ETD 28X10MG	PMP	CZ	219,00
	A02	0005693	MAALOX	POR TBL MND 40	SFK	CZ	61,00
	A02	0047664	MAALOX SUSPENZE	POR SUS 30X15ML	SFK	CZ	123,00
	A02	0015082	ONPRELEN 10	POR CPS DUR 28X10MG	GES	CZ	164,00
	A02	0032322	QUAMATEL MINI	por tbl flm 14x10mg	GED	H	132,00
	A02	0058292	RANISAN 75 MG	tbl obd 10x75mg	PMP	CZ	43,00
	A02	0058119	RENNIE	POR TBL MND 96	BYS	CZ	146,00
	A02	0002900	RUTACID	por tbl mnd60x500mg	KRK	SLO	117,00
	A02	0096849	TALCID	POR TBL MND 20X500MG	BYS	CZ	52,00
	A02	0013324	TUMS CITRÓNOVÁ PŘÍCHUŤ	POR TBL MND 30	GGE	GB	52,00
	A02	0059024	ZANTAC 75	tbl obd 10x75mg	GLA	GB	107,00
ANTISPASMODIKA A ANTICHOLINERGIKA	A03	0057586	ESPUMISAN	POR CPS MOL 50X40MG BL	BCE	D	90,00
	A03	0052456	LEFAX	POR SUS 1X50ML	BYS	CZ	193,00
	A03	0093500	SAB SIMPLEX	POR SUS 1X30ML	PDA	D	80,00
ANTIEMETIKA A ANTINAUSEANCIA	A04	0017996	KINEDRYL	tbl 10	NOZ	CZ	29,00
	A04	0076569	TRAVEL-GUM 10MG	por gum 10x10mg	MPG	A	48,00
LÉKY ŽLUČOVÝCH CEST A JATER	A05	0056735	ESSENTIALE FORTE N	POR CPS DUR 50	ADG	D	196,00
	A05	0022108	FEBICHOL	POR CPS MOL50X100MG	NOZ	CZ	38,00
	A05	0000699	CHOLAGOL	por gtt sol 1x10ml	IXP	CZ	46,00
	A05	0053273	CHOLESTIL	POR TBL NOB 50X200MG(PE)	PBA	PL	94,00

	A05	0093157	ISOCHOL	POR TBL OBD 30X400MG	ZEH	CZ	72,00
LAXANCIA	A06	0008517	AGIOLAX	gra 1x100gm	MGK	D	96,00
	A06	0096620	BISACODYL-K	drg 105x5mg	KRK	SLO	90,00
	A06	0076437	ČAJ Z LISTU SENNY	spc 20x1.5gm(sÁČky)	MGF	CZ	25,00
	A06	0081456	DUPHALAC	POR SIR 1X500ML- HDP	SSY	NL	300,00
	A06	0002426	FENOLAX	tbl obd 30x5mg	ICN	PL	64,00
	A06	0078227	GUTTALAX	gtt 1x15ml	BOE	D	70,00
	A06	0017191	LACTULOSA BIOMEDICA	POR SIR 1X500ML 50%	BCS	CZ	291,00
	A06	0015413	LAXYGAL	por gtt sol1x25ml	IXP	CZ	82,00
	A06	0059336	REGULAX PIKOSULFAT KAPKY	gtt 1x50ml/375mg	KWM	D	120,00
	A06	0018216	REGULAX PIKOSULFÁT KOSTKY 10 MG	orm pas cmp 12x10mg	KWM	D	129,00
	A06	0092247	SENNOVY LIST	spc 1x50gm	MGF	CZ	27,00
	A06	0057992	STADALAX	por tbl obd 20x5mg	STD	D	37,00
	A06	0003688	SUPPOSITORIA GLYCERINI LÉČIVA	rct sup 10x2.06gm	ZEH	CZ	23,00
	A07	0031950	CARBOCIT	tbl 20 - blistr	ISS	SK	31,00
	A07	0031951	CARBOSORB	tbl 20x320mg-blistr	ISS	SK	30,00
	A07	0031963	CARBOTOX	tbl 20 - blistr	ISS	SK	30,00
	A07	0002818	ENDIARON	tbl obd 20x250mg	ZEH	CZ	80,00
	A07	0010504	ENTEROL	por plv sus10x250mg	BGX	F	88,00
	A07	0009159	HYLAK FORTE	POR SOL 1X100ML	RAT	D	147,00
	A07	0058846	IMODIUM PLUS	por tbl mnd 4	JCG	CZ	83,00
	A07	0010554	LACIDOFIL	CPS 45	LRB	F	110,00
	A07	0048257	LOPERON CPS	por cps dur 10x2mg	HHO	D	63,00
	A07	0059941	SMECTA	POR PLV SUS 1X30	BFP	F	178,00
DIGESTIVA VČETNĚ ENZYMŮ	A09	0093662	COMBIZYM COMPOSITUM	POR TBL OBD 50	SKO	D	309,00
	A09	0014814	KREON 10 000	POR CPS DUR 50	SSY	D	236,00
	A09	0017993	ORENZYM	por tbl obd50x200ut	NOZ	CZ	36,00
	A09	0002420	PANCREOLAN FORTE	POR TBL ENT 30X220MG	ZEH	CZ	63,00
	A09	0040285	PANGROL 16000	POR TBL FLM 48	BCE	D	228,00
	A09	0125117	PANZYNORM FORTE-N	POR TBL FLM 10	KRK	SLO	63,00
	A09	0054530	PANZYTRAT 10 000	POR CPS DUR 20- SKLO	AXC	F	96,00
VITAMINY	A11	0067459	ADDITIVA VITAMIN C BLUTORANGE	tbl eff 20x1gm	DBS	D	90,00
	A11	0067461	ADDITIVA VITAMIN C ZITRONE	tbl eff 20x1gm	DBS	D	90,00
	A11	0000055	B-KOMPLEX FORTE LÉČIVA	drg 2x10(=20)	ZEH	CZ	40,00
	A11	0076188	CELASKON 100	por tbl nob40x100mg	ZEH	CZ	30,00
	A11	0100026	C-VITAMIN 1000 PHARMAVIT	por tbl eff 10x1000mg	BMS	CZ	42,00
	A11	0098107	DUOVIT	por tbl obd 40	KRK	SLO	80,00
	A11	0055855	MENOPACE	cps 30	VBT	GB	256,00
	A11	0060291	MERZ SPEZIAL DRAGEES	drg 60	MRG	D	321,00
	A11	0042475	MILGAMMA	por tbl obd 20	WGP	D	125,00
	A11	0030959	NEUROMAX FORTE	por tbl flm 20	VIB	SF	122,00
	A11	0000248	PANTHENOL 100 MG JENAPHARM	por tbl nob20x100mg	VJP	D	96,00
	A11	0014906	PHARMATON ACTIVIT	por cps film 30	BOE	CZ	411,00
	A11	0014393	PHARMATON GERIAVIT	por cps mol 30	BOE	CZ	375,00
	A11	0098105	PIKOVIT	por tbl mnd 30	KRK	SLO	83,00

	A11	0010595	PIKOVIT FORTE	por tbl flm 30	KRK	SLO	91,00
	A11	0040380	PREGNACARE	por cps dur 30	VAA	GB	186,00
	A11	0096643	PREGNAVIT	cps 30	RAT	D	98,00
	A11	0000280	PYRIDOXIN LÉČIVA	tbl 20x20mg	ZEH	CZ	18,00
	A11	0075025	THIAMIN LÉČIVA	tbl 20x50mg(blistr)	ZEH	CZ	21,00
	A11	0097149	VITAMIN E 100 WALMARK	por cps mol30x100mg	WAV	CZ	73,00
NÁHRADY MINERÁLNÍCH PRVKŮ	A12	0089786	BIOMIN H	POR PLV 30XSÁČ	BMN	SK	111,00
	A12	0047514	CALCICHEW D3	CTB 20	NYC	A	71,00
	A12	0089775	CALCII CARBONICI 0,5 TBL. MEDICAMENTA	POR TBL NOB 50X0.5GM	MBP	CZ	65,00
	A12	0048438	CALCIUM 500 MG PHARMAVIT	POR TBL EFF 20X500MG	BMS	CZ	63,00
	A12	0016442	CALCIUM CHLORATUM-IVAX	POR SOL 1X100ML	IXP	CZ	36,00
	A12	0094322	CALCIUM NYCOMED 500 MG	tbl mnd 20x500mg	NYC	A	64,00
	A12	0016013	CALCIUM-SANDOZ FORTE 500 MG	POR TBL EFF 20X500MG	NAI	CZ	135,00
	A12	0020614	CALTRATE PLUS	POR TBL FLM 30	WWW	A	137,00
	A12	0096635	MAGNE B6	POR TBL OBD 50	SFK	CZ	109,00
	A12	0086393	MAGNESII LACTICI 0,5 TBL. MEDICAMENTA	POR TBL NOB 50X0.5GM	MBP	CZ	56,00
	A12	0018774	MAGNESIUM 250 MG PHARMAVIT	POR TBL EFF 20	BMS	CZ	63,00
	A12	0062323	MAXI-KALZ 1000	POR TBL EFF 10X1000MG	MPG	A	65,00
	A12	0040366	OSTEOCARE	POR TBL NOB 30	VAA	GB	166,00
	A12	0014713	OSTEOGENON	POR TBL FLM 40X800MG	PFB	F	255,00
	A12	0012754	TABULETTA MAGNESII LACT.0.5 CSC	TBL 50X500MG	VAF	CZ	70,00
	A12	0088663	TBL.CALCII CARBONICI 0.5 GLO	TBL 100X500MG	GAO	CZ	106,00
	A12	0088630	TBL.MAGNESII LACTICI 0.5 GLO	TBL 100X500MG	GAO	CZ	98,00
	A12	0053439	VITACALCIN TABLETY	TBL 60X250MG	ZEH	SK	106,00
ANTIHEMORRHAGIKA	B02	0088753	SPOFAX	RCT SUP 5	ZEH	CZ	44,00
ANTIEMIEKA	B03	0099138	AKTIFERRIN	POR GTT SOL 1X30ML	RAT	D	35,00
	B03	0003424	AKTIFERRIN COMPOSITUM	CPS 100	RAT	D	184,00
	B03	0056426	FEROGLOBIN B 12	CPS 30	VBT	GB	209,00
	B03	0000677	FERRONAT	POR SUS 1X100ML/3GM	IXP	CZ	31,00
	B03	0004370	FERRONAT RETARD	POR TBL FLM 30	ZEH	CZ	40,00
	B03	0097402	SORBIFER DURULES	TBL OBD 50X100MG	EGI	H	119,00
	B03	0014711	TARDYFERON	POR TBL RET 30	PFB	F	146,00
	B03	0092160	TARDYFERON-FOL	POR TBL RET 30	PFB	F	157,00
VASOPROTEKTIVA	C05	0094708	AESCIN-POLFA	POR TBL FLM 30X20MG	KTN	PL	75,00
	C05	0107806	AESCIN-TEVA	por tbl flm 30x20mg	TPP	CZ	75,00
	C05	0015030	ANTISTAX	por cps dur20x180mg	BOE	D	208,00
	C05	0096303	ASCORUTIN	POR TBL FLM 50	ZEH	SK	22,00
	C05	0004336	CILKANOL	POR CPS DUR 30X300MG	ZEH	CZ	81,00
	C05	0044980	CONTRACTUBEX	DRM GEL 1X20GM	MRG	D	209,00
	C05	0088273	DANIUM	TBL 50X250MG(SKLO)	ZEH	CZ	159,00
	C05	0014676	DOBEXIL H SUP	RCT SUP 10	VCP	CZ	72,00
	C05	0042361	DOXIPROCT	rct ung 1x30gm	OAA	P	227,00
	C05	0093124	FAKTU	RCT UNG 1X20GM	NGK	D	50,00
	C05	0107935	GLYVENOL 400	por cps mol 60x400mg	NAI	CZ	247,00

ANTIMYKOTIKA K UŽITÍ V DERMATOLOGII	C05	0086043	HEPARIN AL GEL 30000	DRM GEL 1X40GM	APA	D	60,00
	C05	0086042	HEPARIN AL MAST 30000	DRM UNG 1X100GM	APA	D	74,00
	C05	0003575	HEPAROID LÉČIVA	DRM CRM 1X30GM	ZEH	CZ	29,00
	C05	0066382	HIRUDOID	DRM GEL 1X40GM	STD	D	100,00
	C05	0066384	HIRUDOID FORTE	DRM GEL 1X40GM	SAK	D	124,00
	C05	0083106	LIOTON 100 000 GEL	DRM GEL 1X50GM	MEN	I	121,00
	C05	0013104	MASTU S	RCT UNG 1X20GM	STD	D	89,00
	C05	0013103	MASTU S FORTE	RCT SUP 10	STD	D	120,00
	C05	0049528	PREPARATION H	RCT UNG 1X25GM	WWW	A	124,00
	C05	0016042	PROCTO-GLYVENOL	RCT SUP 10	NAI	CZ	126,00
	C05	0057352	REPARIL- DRAGÉES	POR TBL OBD 40X20MG	MGK	D	211,00
	C05	0055477	SENSICUTAN	DRM UNG 1X80GM	HRC	D	159,00
	C05	0009950	VENORUTON	gel 1x40gm 2%	NAI	CZ	95,00
	C05	0107581	VENORUTON FORTE	POR TBL NOB 60X500MG	NAI	CZ	332,00
	C05	0016002	VIATROMB FORTE SPRAY GEL	DRM GEL 1X25GM/60KU	MCI	CZ	246,00
	D01	0016886	AKNECOLOR KRÉMPASTA	DRM PST 1X30GM	SBT	SK	94,00
	D01	0062864	CANDIBENE 1% SPRAY	SPR 1X40ML 10MG/ML	RAT	D	93,00
	D01	0059185	CANDIBENE KRÉM	CRM 1X20GM/200MG	RAT	D	50,00
	D01	0013798	CANESTEN KRÉM	DRM CRM 1X20GM/200MG	BYS	CZ	96,00
	D01	0018635	CANESTEN PUDR	DRM PLV ADS 1X30GM	BYS	CZ	196,00
	D01	0115183	CANESTEN ROZTOK	DRM SOL 1X20ML 1%	BYS	CZ	99,00
	D01	0075035	CANIFUG-CREME	DRM CRM 1X25GM 1%	WOL	D	118,00
	D01	0071980	CANIFUG-LOSUNG 1%	LIQ 1X30ML	WOL	D	107,00
	D01	0086397	CLOTRIMAZOL AL 1%	DRM CRM 1X50GM 1%	APA	D	78,00
	D01	0065485	CLOTRIMAZOL AL SPRAY 1%	SPR 1X30ML 1%	APA	D	74,00
	D01	0095282	CLOTRIMAZOL HBF	drm crm 1x10gm 1%	HEO	CZ	30,00
	D01	0001069	FUNGICIDIN LÉČIVA	UNG 1X10GM	ZEH	CZ	29,00
	D01	0016895	IMAZOL KRÉMPASTA	DRM PST 1X30GM	SBT	SK	65,00
	D01	0016896	IMAZOL PLUS	DRM CRM 1X30GM	SBT	SK	65,00
	D01	0015891	LAMISIL	DRM CRM 1X7.5GM	NAI	CZ	139,00
	D01	0061209	LAMISIL 1X KOŽNÍ ROZTOK 1%	DRM SOL 1X4GM/40MG	NAI	CZ	340,00
	D01	0015509	LAMISIL DERMGEL	DRM GEL 1X15GM 1%	NAI	CZ	219,00
	D01	0015887	LAMISIL SPREJ	DRM SPR SOL 1X15ML	NAI	CZ	199,00
	D01	0053904	MICETAL	DRM GEL 1X100GM/1GM	MCI	CZ	344,00
	D01	0058076	MYCO-DECIDIN	DRM SPR SOL 1X30ML	IXP	CZ	71,00
	D01	0099248	MYFUNGAR	CRM 1X30GM	ZEH	CZ	84,00
	D01	0000871	MYKOSEPTIN	DRM UNG 1X30GM	ZEH	CZ	31,00
	D01	0067150	NIZORAL	DRM CRM 1X15GM/300MG	JCG	CZ	54,00
	D01	0000537	TERBISIL 1 %	DRM CRM 1X15GM	GED	H	169,00
	D01	0101979	TERBISTAD 1% KRÉM	DRM CRM 1X15GM	STD	D	126,00
EMOLIENCIA A PROTEKTIVA	D02	0016460	BALMANDOL OLEJ	DRM SOL 1X225ML	SBT	SK	171,00
	D02	0060408	BALNEUM HERMAL F	LIQ 1X200ML	HEM	D	160,00
	D02	0060414	BALNEUM HERMAL PLUS	DRM BAL 2X500ML	HEM	D	615,00
	D02	0016463	EXCIPIAL KRÉM	DRM CRM 1X100GM	SBT	SK	87,00
	D02	0016466	EXCIPIAL MAST S MANDLOV.OLEJEM	DRM UNG 1X100GM	SBT	SK	102,00
	D02	0016461	EXCIPIAL U HYDROLOTIO	DRM EML 1X200ML	SBT	SK	94,00

	D02	0016462	EXCIPIAL U LIPOLOTIO	DRM EML 1X200ML	SBT	SK	108,00
	D02	0016468	KERASAL	DRM UNG 1X50GM	SBT	SK	98,00
	D02	0060087	LINOLA	DRM CRM 1X50GM	WOL	D	88,00
	D02	0032301	LINOLA UREA	DRM CRM 1X75GM/9GM	WOL	D	246,00
	D02	0060091	LINOLA-FETT	DRM CRM 1X50GM	WOL	D	109,00
	D02	0044359	OILATUM EMOLLIENT	DRM BAL 1X500ML	STI	GB	290,00
	D02	0097057	OILATUM GEL	DRM GEL 1X150GM	STI	GB	216,00
	D02	0031745	ONDŘEJOVA MAST HBF	drm ung 1x100gm	HEO	CZ	78,00
	D02	0001771	ONDŘEJOVA MAST MEDICAMENTA	drm ung 1x50gm	MVP	CZ	28,00
	D02	0054249	SUSPENSIO ZINCI OXYDATI HBF	DRM SUS 1X100GM	HEO	CZ	54,00
	D02	0054249	SUSPENSIO ZINCI OXYDATI HBF	DRM SUS 1X100GM	HEO	CZ	54,00
PREPARÁTY K LÉČENÍ RAN A VŘEDŮ	D03	0097579	BEPANTHEN	ung 1x30gm	BYS	CZ	106,00
	D03	0000835	CALCIUM PANTOTHENICUM-SLOVAKOF.	ung 1x30gm	ZEH	SK	60,00
	D03	0000843	DERMAZULEN	ung 1x30gm	ZEH	CZ	65,00
	D03	0000849	EREVIT	drm ung 1x30gm	ZEH	SK	21,00
	D03	0052266	INFADOLAN	drm ung 1x30gm	HEO	CZ	33,00
	D03	0013803	PANTHENOL SPRAY	drm spr sus 1x130gm	CUA	D	146,00
ANTIPRURITIKA VČ. ANTIHISTAMINIK, ANESTETIK ATD.	D04	0015390	FENISTIL	gel 1x30gm/30mg	NAI	CZ	106,00
	D04	0015391	FENISTIL ROLL-ON	eml 1x8ml/0.8mg	NAI	CZ	129,00
	D04	0087123	PSILO-BALSAM	drm gel 1x20gm	STD	D	84,00
ANTIPSORIATIKA	D05	0059982	ICHTOXYL	UNG 1X30GM	HEO	CZ	32,00
	D05	0000889	PITYOL	UNG 1X30GM	ZEH	CZ	25,00
	D05	0067033	POLYTAR LIQUID	LIQ 1X150ML	STI	IRL	134,00
	D05	0059983	SALOXYL	UNG 1X30GM	HEO	CZ	32,00
	D05	0005994	UNGUENTUM ICHTHAMMOLI 10% H.-B.	DRM UNG 1X30GM	HEO	CZ	24,00
	D05	0055290	UNGUENTUM ICHTHAMMOLI 10% MVM	DRM UNG 1X100GM	MVP	CZ	42,00
ANTIBIOTIKA A CHEMOTERAPEUTIKA K UŽITÍ V DERMATOLOGII	D06	0047714	ACICLOVIR AL KRÉM	drm crm 1x2gm/100mg	APA	D	100,00
	D06	0055479	HERPESIN	crm 1x2gm 5%	PVL	CZ	89,00
	D06	0055480		crm 1x5gm 5%	PVL	CZ	122,00
	D06	0016010	VECTAVIR	drm crm 1x2gm	NAI	CZ	195,00
	D06	0070445	VIRU-MERZ	gel 1x5gm/50mg	MRG	D	145,00
	D06	0090019	ZOVIRAX	crm 1x2gm 5%	GGE	GB	203,00
KORTIKOSTEROIDY, DERMATOLOGIKA	D07	0000858	HYDROCORTISON LÉČIVA	DRM UNG 1X10GM 1%	ZEH	CZ	36,00
ANTISEPTIKA A DEZINFICIENCIA	D08	0059622	AJATIN PROFAR.TINKT.+MECH.ROZP.	TCT 1X25ML+ROZPR.	PSR	CZ	27,00
	D08	0059623	AJATIN PROFAR.TINKT.+MECH.ROZP.	TCT 1X50ML+ROZPR.	PSR	CZ	30,00
	D08	0058236	AJATIN PROFARMA TINKTURA	TCT 1X50ML	PSR	CZ	22,00
	D08	0031748	ALUMINII ACETOTARTARIS CRM HBF	drm crm 1x100gm	HEO	CZ	75,00
	D08	0062320	BETADINE	DRM UNG 1X20GM 10%	EGB	H	52,00
	D08	0015885	BRAUNOL	drm sol 1x30ml	BMM	D	29,00
	D08	0066081	CREMOR ALUMINII ACET.TARTAR.MVM	drm crm 1x100gm	MVP	CZ	30,00
	D08	0032313	ENDIARON HBF	DRM PST 1X30GM	HEO	CZ	40,00
	D08	0002979	JODISOL ROZTOK	LIQ 1X3.6GM	SDJ	CZ	39,00
	D08	0096605	JODISOL SPRAY S MECH.ROZPRAŠOVAČEM	DRM SPR SOL 1X75GM	SDJ	CZ	86,00
	D08	0032302	PEROXID VODÍKU 3% TMD	drm spr sol100gm 3%	TAB	CZ	37,00
	D08	0046266	SEPTONEX	drm ung 1x30gm	HEO	CZ	26,00
	D08	0023194	SOLUTIO ACIDI BORICI 3% HBF	DRM SOL 100GM	HEO	CZ	39,00
	D08	0023194	SOLUTIO ACIDI BORICI 3% HBF	DRM SOL 100GM	HEO	CZ	39,00

	D08	0065995	UNG.AC.BORICI 3% HERB.-BOFARMA	UNG 1X30GM (TUBA)	HEO	CZ	29,00
JINÉ DERMATOLOGICKÉ PŘÍPRAVKY	D11	0091965	REGAINE 2%	drm sol1x60ml/1.2gm	PFY	GB	963,00
GYNEKOLOGIKA, ANTIINFECTIVA A ANTISEPTIKA	G01	0062862	CANDIBENE 100 MG	TBL VAG 6X100MG	RAT	D	51,00
	G01	0013342	CANESTEN 6 VAGINÁLNÍ KRÉM	CRM VAG 1X35GM+APL	BYS	CZ	176,00
	G01	0107129	CANESTEN COMBI PACK	VAG TBL 1 + DRM CRM 20GM	BYS	CZ	276,00
	G01	0010553	FERMALAC VAGINAL	CPS VAG 10	LRB	F	187,00
	G01	0015348	GYNO-PEVARYL 150	SUP VAG 3X150MG	JCG	CZ	155,00
	G01	0100170	JENAMAZOL 2%	VAG CRM 20GM+APLIK	QIP	CZ	80,00
JINÁ GYNEKOLOGIKA	G02	0100231	ROSALGIN	VAG PLV SOL 5X0.5GM	MCI	CZ	155,00
	G02	0052276	TANTUM ROSALGIN	VAG PLV SOL 10X0.5GM	MCI	CZ	307,00
ANTIREVMATIKA A PROTIZÁNĚTLIVÉ LÉKY	M01	0017908	APO-IBUPROFEN 400 MG	POR TBL FLM 30X400MG	AEE	GB	46,00
	M01	0099579	BRUFEN 400	POR TBL FLM 30X400MG	ABK	D	88,00
	M01	0099580	BRUFEN SIRUP	POR SIR 1X100ML/2GM	ABK	D	91,00
	M01	0014817	CONDROSULF 400	POR CPS DUR 60X400MG	IBB	SK	369,00
	M01	0045518	DICLOFEN 25 SVUS	POR TBL FLM 10X25MG	SVS	CZ	20,00
	M01	0075603	DICLOFENAC AL 25	TBL OBD 20X25MG	APA	D	22,00
	M01	0097632	DICLOREUM 100	RCT SUP 10X100MG	ASW	I	113,00
	M01	0058426	DOLMINA 25	TBL OBD 30X25MG	ZEH	CZ	38,00
	M01	0032078	IBALGIN 200	POR TBL FLM 30X200MG	ZEH	CZ	27,00
	M01	0032016	IBALGIN SUS	POR SUS 1X100ML/2GM	ZEH	CZ	103,00
	M01	0057606	IBUMAX 400 MG	POR TBL FLM 10X400MG	VIB	SF	15,00
	M01	0032018	IBUPROFEN AL 400	TBL OBD 30X400MG	APA	D	37,00
	M01	0014149	MEDIFLEX	por plv sol 20sáč	MCI	CZ	604,00
	M01	0011024	MODAFEN	tbl obd 24	ZEH	CZ	124,00
	M01	0032606	MONOFLAM 25 MG	POR TBL ENT 20X25MG	WIA	D	24,00
	M01	0059134	MYOGIT 25	POR TBL ENT 20X25MG	PFL	D	23,00
	M01	0055634	NALGESIN S	TBL OBD 10X275MG	KRK	SLO	60,00
	M01	0062542	NUROFEN	POR TBL OBD 12X200MG	RBC	GB	56,00
	M01	0003253	NUROFEN LIQUID CAPSULES	POR CPS MOL 10X200MG	RBC	GB	63,00
	M01	0047843	NUROFEN PRO DĚTI	POR SUS 1X100ML TRUB	RBC	GB	96,00
	M01	0107702	NUROFEN PRO DĚTI ACTIVE	POR TBL DIS 12X100MG	RBC	GB	67,00
	M01	0051561	NUROFEN PRO DĚTI ČÍPKY 125 MG	RCT SUP 10X125 MG	RBC	GB	123,00
	M01	0101113	NUROFEN PRO DĚTI JAHODA	POR SUS 2000MG/100ML TRUB	RBC	GB	96,00
	M01	0021733	VERAL 25 MG	POR TBL ENT 30X25MG	HEO	CZ	38,00
	M01	0016012	VOLTAREN ACTIGO EXTRA	POR TBL FLM 10X25MG	NAI	CZ	51,00
PROTI BOLESTEM KLOUBŮ A SVALŮ K TOP. APLIKACI	M02	0099212	ALGESAL	DRM CRM 1X50GM	SVP	F	69,00
	M02	0067549	ALMIRAL GEL	GEL 1X25GM	MOE	CY	26,00

PRO LEČB U PORU CH MUSK ULOS KELE TALNÍ HO	M02	0053554	ARNIDOL SPRAY	SPR SOL 1X100ML	HRC	D	122,00
	M02	0122142	DIKY 4%	drm spr sol 25gm	CSH	A	279,00
	M02	0057542	DOLGIT GEL	DRM GEL 1X50GM	DLR	D	59,00
	M02	0125266	DOLGIT KRÉM	drm crm 1x150gm	DLR	D	131,00
	M02	0030056	DOLMINA GEL	DRM GEL 1X50GM	ZEH	CZ	58,00
	M02	0004067	DOLOBENE	DRM GEL 50GM	RAT	D	183,00
	M02	0014652	DOROSAN	drm spm 1x50ml/0.5gm	RTM	I	147,00
	M02	0107189	ELMETACIN	DRM SPR SOL 1X100ML 1%	STD	D	153,00
	M02	0100288	EMOXEN GEL	DRM GEL 50GM	EMF	PL	114,00
	M02	0115399	FASTUM GEL	drm gel 1x100gm	MEN	I	263,00
	M02	0014825	FLECTOR EP GEL	DRM GEL 1X60GM	IBB	SK	56,00
	M02	0014830	FLECTOR EP TISSUGEL	DRM EMP TDR 5KS	IBB	SK	171,00
	M02	0084648	HOTEMIN	CRM 1X50GM/0.5GM	EGI	H	64,00
	M02	0032015	IBALGIN	DRM CRM 1X50GM	ZEH	CZ	67,00
	M02	0020401	IBALGIN GEL	DRM GEL 1X50 GM	ZEH	CZ	68,00
	M02	0045189	IBU-HEPA	DRM CRM 1X50GM	ZEH	CZ	95,00
	M02	0067408	INDOBENE	DRM GEL 1X50GM	RAT	D	47,00
	M02	0076756	KETONAL 5% KRÉM	DRM CRM 1X50GM	LEK	SLO	76,00
	M02	0086228	MOBILAT	DRM GEL 1X50GM	STD	D	102,00
	M02	0032887	NIFLUGEL 2,5%	DRM GEL 1X60GM 2.5%	BMS	CZ	64,00
	M02	0058981	NIFLURIL	DRM CRM 1X60GM	BMS	CZ	60,00
	M02	0015538	OLFEN	DRM GEL 1X50GM	MFS	P	56,00
	M02	0058192	PROFENID GEL	DRM GEL 1X60GM/1.5GM	SFK	CZ	76,00
	M02	0107016	PRONTOFLEX 10%	drm spr sol 1x25ml	MCI	CZ	277,00
	M02	0083515	REPARIL - GEL N	DRM GEL 1X100GM	MGK	D	215,00
	M02	0068595	TANTUM	DRM GEL 1X40GM 5%	MCI	CZ	105,00
	M02	0070553	UNGUENTUM CAMPHOR.VASEL.10% MVM	drm ung 1x100gm	MVP	CZ	28,00
	M02	0054251	URGO 5% IBUPROFEN	GEL 1X60GM/3GM	LBH	F	62,00
	M02	0019377	VERAL GEL	DRM GEL 1X100GM 1%	HEO	CZ	80,00
	M02	0040129	VERAL NEO EMULGEL	DRM GEL 1X30GM	HEO	CZ	62,00
	M02	0010544	VOLTAREN EMULGEL	DRM GEL 1X75ML PUMPA	NAI	CZ	164,00
	M02	0016038	VONUM CUTAN	DRM UNG 75GM/3.75GM	WIA	D	65,00
	M02	0091764	YELLON	GEL 1X50GM	ZEH	SK	56,00
ANESTETIKA	M09	0086780	PHLOGENZYM	por tbl flm 40	MUC	D	294,00
	M09	0096406	WOBENZYM	drg 800	MUC	D	#####
ANALGETIKA	N01	0001680	EMLA KRÉM 5%	drm crm 5x5gm+emp	AZC	GB	681,00
	N01	0053772	EMLA NÁPLAST	drm emp tdr 2ks	AZC	GB	181,00
	N02	0021727	ACIFEIN	por tbl nob 10	HEO	CZ	23,00
	N02	0000009	ACYLCOFFIN	tbl 10	ZEH	SK	21,00
	N02	0084256	ACYLPYRIN	TBL 10X500MG	HEO	CZ	13,00
	N02	0057320	ALKA-SELTZER	tbl eff 10	BAY	D	130,00
	N02	0087680	ANOPYRIN 400 MG	POR TBL NOB 10X400MG	ZEH	SK	12,00
	N02	0046219	ASPIRIN	POR TBL NOB 10X500MG	BYS	CZ	32,00
	N02	0048888	ATARALGIN	por tbl nob 20	MVP	CZ	59,00
	N02	0086006	BENURON	TBL 10X500MG	BNC	D	16,00
	N02	0086008	BEN-U-RON	POR SIR 1X100ML/4GM	BNC	D	61,00

	N02	0095605	CALPOL	POR SUS 1X140ML	MCJ	GB	87,00
	N02	0045247	COLDREX HOT REM CITRON	por plv sol 5ks-sÁĈ	GGE	GB	91,00
	N02	0031742	DALERON PROTI CHŘIPCE A NACHLAZ	por tbl flm 12	KRK	SLO	75,00
	N02	0066092	EFFERALGAN 500 MG	POR TBL EFF 16X500MG	BMS	CZ	51,00
	N02	0095558	EFFERALGAN VITAMIN C	por tbl eff 10	BMS	CZ	39,00
	N02	0068765	FERVEX PRO DĚTI	por gra sol 1x8 sáčků	BMS	CZ	149,00
	N02	0058232	FERVEX PRO DOSPĚLÉ	gra 8(sÁĈky)	BMS	CZ	106,00
	N02	0055593	GODASAL 500	POR TBL NOB 20	PFL	D	32,00
	N02	0080545	GRIPPOSTAD C	por cps dur 20	STD	D	89,00
	N02	0030003	GRIPPOSTAD HORKÝ NÁPOJ	plv 5xsÁĈky	STD	D	78,00
	N02	0021419	MEDIPYRIN 500	POR TBL NOB 10X500MG	MBP	CZ	13,00
	N02	0094979	MEXALEN 125 MG	RCT SUP 6X125MG	RAT	D	26,00
	N02	0097380	MEXAVIT	tbl eff 10	RAT	D	72,00
	N02	0107799	MIGRAEFLUX	por tbl flm 20	HNG	D	127,00
	N02	0012360	MIGRAEFLUX ORANGE N	tbl obd 20	HNG	D	127,00
	N02	0046227	PANADOL	POR TBL FLM 10X500MG	GGE	GB	40,00
	N02	0046701	PANADOL BABY	POR SUS 1X300ML	GGE	GB	133,00
	N02	0095611	PANADOL BABY ČÍPKY	RCT SUP 10X125MG	GGE	GB	42,00
	N02	0098787	PANADOL EXTRA	por tbl flm 10	GGE	GB	32,00
	N02	0014701	PANADOL EXTRA RAPIDE	por tbl eff 12	GGE	GB	64,00
	N02	0095613	PANADOL JUNIOR ČÍPKY	RCT SUP 10X250MG	GGE	GB	53,00
	N02	0016906	PANADOL PLUS GRIP	por tbl flm 12	GGE	GB	75,00
	N02	0057600	PANADOL RAPIDE	POR TBL EFF 24X500MG	GGE	GB	88,00
	N02	0004343	PARALEN 500 SUP	RCT SUP 5X500MG	ZEH	CZ	25,00
	N02	0042770	PARALEN EXTRA PROTI BOLESTI	por tbl flm 12	ZEH	CZ	32,00
	N02	0013944	PARALEN HOT DRINK	por gra sus 12	ZEH	CZ	148,00
	N02	0030228	PARALEN PLUS	tbl obd 12	ZEH	CZ	61,00
	N02	0041778	SARIDON	por tbl nob 10	BYS	CZ	45,00
	N02	0019596	SUPERPYRIN	POR TBL NOB 10X400MG	MBP	CZ	13,00
	N02	0046766	TOMAPYRIN	por tbl nob 10	BOE	D	41,00
	N02	0103540	TRIGRIP	por cps dur 20	STD	D	137,00
	N02	0065394	UPSARIN C	tbl eff 10	BMS	CZ	40,00
	N02	0021736	VALETOL	por tbl nob 10	HEO	CZ	40,00
PSYCHOLEPTIKA	N05	0075479	BALDRACIN	por gtt sol 1x50ml	AUA	A	69,00
	N05	0006360	EUVEKAN	por tbl obd 25	SCE	D	94,00
	N05	0030840	HOVA	tbl obd 20	GBK	A	98,00
	N05	0088664	NOVO-PASSIT	por sol 1x100ml	IXP	CZ	83,00
PSYCHOANALEPTIKA	N06	0003046	ENCEPHABOL	POR SUS 1X200ML	MEC	D	268,00
	N06	0003024	ENERBOL	POR TBL OBD 20X100MG	KRZ	PL	53,00
	N06	0011242	GERATAM 1200	POR TBL FLM 60X1200MG	UCB	B	216,00
	N06	0013195	GINGIO 120	POR TBL FLM 30X120MG	DOZ	CZ	316,00
	N06	0122192	GINGIO ROZTOK	por gtt sol 1x100ml	DOZ	CZ	285,00
	N06	0058789	GINGIO TABLETY	POR TBL FLM 30X40MG	HBH	CZ	112,00
	N06	0032509	KALICOR 800 MG	POR TBL FLM 30X800MG	LEK	SLO	105,00
	N06	0095236	NOOTROPIL 20% ORAL SOLUTION	POR SOL 1X125ML	UCB	B	194,00

	N06	0081599	PIRABENE 1200 MG	POR TBL FLM 20X1200MG	RAT	D	94,00
	N06	0066648	PIRACETAM AL 800	POR TBL FLM 100X800MG	APA	D	194,00
	N06	0062914	TANAKAN	POR TBL FLM 30X40MG	BFP	F	198,00
	N07	0017952	NICORETTE GUM 4 MG	por gum 105x4mg	PZH	S	618,00
	N07	0064880	NICORETTE INHALÁTOR	inh 18x10mg	PZH	S	367,00
	N07	0032510	NICORETTE MICROTAB 2 MG	orm tbl slg 30x2mg	PZH	S	240,00
	N07	0017957	NICORETTE MINT GUM 2 MG	por gum 30x2mg	PZH	S	213,00
	N07	0075572	NICORETTE NAPLAST 5MG/ 16HODIN	emp tts 7x5mg	PZH	S	460,00
	N07	0016316	NICOTINELL FRUIT 2 MG	ctb 24x2mg	NAI	CZ	173,00
NOSNÍ PŘÍPRAVKY	R01	0102421	BECLOMET NASAL AQUA 50 MCG, NOSNÍ SPREJ	NAS SPR SUS 1X9ML (70DÁV)	ORN	SF	83,00
	R01	0102422	BECLOMET NASAL AQUA 50 MCG, NOSNÍ SPREJ	NAS SPR SUS 1X10ML (80DÁV)	ORN	SF	95,00
	R01	0102423	BECLOMET NASAL AQUA 50 MCG, NOSNÍ SPREJ	NAS SPR SUS 1X23ML (200DÁV)	ORN	SF	198,00
	R01	0012830	BECONASE VODNÝ NOSNÍ SPREJ	NAS SPR SUS 200X50RG	GLA	GB	147,00
	R01	0076326	LIVOSTIN	NAS SPR SUS 1X10ML/5MG	JCG	CZ	240,00
	R01	0107738	MAR RHINO 0,05% NOSNÍ SPREJ	nas spr sol 15ml/7.5mg	STD	D	102,00
	R01	0107739	MAR RHINO 0,1% NOSNÍ SPREJ	nas spr sol 15ml/15mg	STD	D	102,00
	R01	0044849	MUCONASAL PLUS	spr nas 1x10ml	BOE	D	115,00
	R01	0000792	MUKOSEPTONEX	nas gtt sol 1x10ml	IXP	CZ	51,00
	R01	0075021	NASENSPRAY AL 0.1%	spr 1x10ml/10mg	APA	D	68,00
	R01	0058948	NASENTROPFEN AL 0.05%	nas gtt sol1x10ml	APA	D	44,00
	R01	0009414	NASIVIN	gtt nas 10ml 0.05%	MEC	D	44,00
	R01	0017172	OLYNTH 0.05%	nas spr sol 1x10ml	PFY	GB	64,00
	R01	0015400	OTRIVIN 0.5 PM	spr nas 1x10ml+dav.	NAI	CZ	64,00
	R01	0049948	OXAMET MINT 0.5 PM	nas spr sol 1x10ml	IXP	CZ	72,00
	R01	0050102	PINOSOL	crm nas 1x10gm	ZEH	SK	40,00
	R01	0000812	SANORIN 1 PM	nas gtt sol 1x10ml	IXP	CZ	47,00
	R01	0000810	SANORIN EMULZE	nas gtt eml 1x10ml	IXP	CZ	38,00
	R01	0000809	SANORIN-ANALERGIN	oph,nas gtt sol10ml	IXP	CZ	55,00
	R01	0015522	VIBROCIL	nas gtt sol 1x15ml	NAI	CZ	98,00
	R01	0053285	XYLO-COMOD	spr nas 1x15ml/15mg	URS	D	127,00
	R02	0064647	BIOPAROX	aer 1x20ml/50mg	SVE	F	182,00
	R02	0055500	HALSET	loz 24x1.5mg	GBK	A	68,00
	R02	0098316	HEXORALETTEN	loz 20	PFY	GB	72,00
	R02	0068885	JOX	orm cnc ggr 1x100ml	IXP	CZ	74,00
	R02	0076147	NEO-ANGIN BEZ CUKRU	tbl 24	DPB	D	163,00
	R02	0032671	NEO-ANGIN SPRAY	spr 1x15ml	DPB	D	129,00
	R02	0031892	NEOSEPTOLETE SE ZNECITL. ÚČINKEM	orm pas 30	KRK	SLO	107,00
	R02	0015393	OROFAR	orm spr 1x30ml	NAI	CZ	148,00
	R02	0096521	SEPTISAN	orm pas 20x5mg	ZEH	SK	52,00
	R02	0013379	SEPTOFORT	orm pas 12x2mg-bli	WAV	CZ	38,00
	R02	0058141	SEPTOLETE D	loz 30	KRK	SLO	96,00
	R02	0003128	STOPANGIN	orm spr 1x30ml	IXP	CZ	85,00
LÉKY PŘI KAŠLI A NACHLA ZENÍ	R05	0094480	ACC 100	POR TBL EFF 10X100MG	HHO	D	40,00
	R05	0094539	ACC LONG	POR TBL EFF 6X600MG	HHO	D	58,00

R05	0013204	ACC SIRUP	POR PLV SIR 150ML/3GM	HHO	D	119,00
R05	0100098	AMBEX	POR TBL EFF 10X60MG	WAV	CZ	62,00
R05	0094921	AMBROBENE 15MG/5ML	POR SIR 1X100ML	RAT	D	48,00
R05	0098336	AMBROBENE RETARD 75 MG	POR CPS PRO 10X75MG	RAT	D	55,00
R05	0078278	AMBROSAN	POR TBL NOB 20X30MG	PMP	CZ	21,00
R05	0020460	AMBROSAN KAPKY	POR GTT SOL 1X50ML	PMP	CZ	33,00
R05	0042500	AMBROSAN RETARD 75 MG	CPS RET 10X75MG	PMP	CZ	45,00
R05	0043950	AMBROXOL AL 30	POR TBL NOB 20X30MG	APA	D	18,00
R05	0012495	BROMHEXIN 12 BC	POR GTT SOL 1X30ML	BBE	D	75,00
R05	0014427	BROMHEXIN GALMED 8	POR GTT SOL 1X20ML	GAU	CZ	48,00
R05	0059530	BROMHEXIN-EGIS	POR TBL NOB 20X8MG	EGI	H	15,00
R05	0064643	BRONCHOSAN	POR GTT SOL 1X25ML	ZEH	SK	47,00
R05	0056263	COLDREX BRONCHO	sir 1x160ml	GGE	GB	85,00
R05	0014723	DITUSTAT	POR GTT SOL 1X25ML	IXP	CZ	59,00
R05	0094923	FENORIN 375 MG TOBOLKY	POR CPS DUR 30X375MG	LEK	SLO	127,00
R05	0044848	FENORIN P 125MG/5ML SIRUP	POR SIR 1X120ML 25MG/ML	LEK	SLO	61,00
R05	0094234	GUAJACURAN	drg 30x200mg-blistr	ZEH	CZ	43,00
R05	0046127	HALIXOL	SIR 1X100ML/300MG	EGB	H	39,00
R05	0002936	HUMEX PRO DĚTI NA SUCHÝ KAŠEL	POR SIR 1X125ML/125MG	LBH	F	100,00
R05	0107230	LEVOPRONT SIRUP	por sir 1x60ml	DFM	I	95,00
R05	0005423	MUCOBENE 600 MG	GRA 8X3GM/600MG- SA	RAT	D	64,00
R05	0107937	MUCOSIN KAPKY	por gtt sol 1x50ml	ZEH	CZ	82,00
R05	0032818	MUCOSIN S MEDEM SIR	POR SIR 1X100ML	ZEH	CZ	82,00
R05	0045333	MUCOSOLVAN	POR GTT SOL+INH SOL 50ML	BOE	D	45,00
R05	0100285	MUCOSOLVAN JUNIOR	POR SIR 1X120ML	BOE	D	59,00
R05	0104694	MUCOSOLVAN PRO DOSPĚLÉ	POR SIR 1X100ML	BOE	D	97,00
R05	0046410	MUCOSOLVAN RETARD	POR CPS PRO 20X75MG	BOE	D	117,00
R05	0032855	NAC AL 200 ŠUMIVÉ TABLETY	POR TBL EFF 20X200MG	APA	D	71,00
R05	0085949	NEO-BRONCHOL	ORM PAS 20X15MG	DPB	D	110,00
R05	0083251	ROBITUSSIN ANTITUSSICUM NA SUCHÝ KAŠEL	POR SIR 100ML/150MG	WWW	A	104,00
R05	0083249	ROBITUSSIN EXPECTOR.NA ODKAŠLÁV	por sir 100ml/2gm	WWW	A	94,00
R05	0083247	ROBITUSSIN JUNIOR NA SUCHÝ DRÁŽDIVÝ KAŠEL	POR SIR 100ML/75MG	WWW	A	71,00
R05	0015530	SINECOD	POR GTT SOL 1X20ML	NAI	CZ	97,00
R05	0015201	SOLMUCOL	ORM PAS 24X100MG	IBB	SK	82,00
R05	0088900	STOPTUSSIN	POR GTT SOL 1X25ML	IXP	CZ	63,00
R05	0099394	STOPTUSSIN BABY SIRUP	POR SIR 1X100ML	IXP	CZ	138,00
R05	0095460	STOPTUSSIN JUNIOR POTAHOVANÉ TABLETY	por tbl flm 20	IXP	CZ	67,00
R05	0115364	STOPTUSSIN SIRUP	POR SIR 1X100ML	IXP	CZ	138,00
R05	0095459	STOPTUSSIN TABLETY	por tbl nob 20	IXP	CZ	77,00
R05	0014725	TUSSIN	POR GTT SOL	IXP	CZ	58,00

				1X25ML			
ANTIISTAMINIKA PRO SYSTÉMOVÉ UŽITÍ	R06	0015604	ALERID	POR TBL FLM 4X10MG	CIU	GB	74,00
	R06	0030899	ANALERGIN	POR TBL FLM 7X10MG	IXP	CZ	64,00
	R06	0114260	APO-CETIRIZIN 10 MG	por tbl flm 7x10mg	ATX	NL	52,00
	R06	0003897	CEREX	POR TBL FLM 7X10MG	HHO	D	50,00
	R06	0088029	CETIRIZIN-RATIOPHARM 10 MG	POR TBL FLM 7X10MG	RAT	D	68,00
	R06	0013849	CLARITINE	POR TBL NOB 7X10MG	SBS	B	121,00
	R06	0015495	FENISTIL 24	POR CPS PRO 10X4MG	NAI	CZ	118,00
	R06	0085465	LORANOL	POR TBL NOB 7X10MG	HHO	D	52,00
	R06	0040653	LORATADIN-RATIOPHARM 10 MG	POR TBL NOB 7X10MG	RAT	D	62,00
	R06	0046340	REACTINE	POR TBL FLM 7X10MG	MCJ	GB	131,00
	R06	0005476	ZODAC	POR TBL FLM 7X10MG	ZEH	CZ	70,00
	R06	0092423	ZYRTEC	POR TBL FLM 7X10MG	UCB	B	113,00
OFTALMOLOGIKA	S01	0045087	ARUFIL	OPH GTT SOL 1X10ML	CUA	D	63,00
	S01	0057149	CELLUFLUID	oph gtt sol5x0.4ml/2mg	AGW	IRL	124,00
	S01	0016430	HYPOTEARNS PLUS	OPH GTT SOL 1X10ML	NAI	CZ	92,00
	S01	0076327	LIVOSTIN	OPH GTT SUS 4ML/2MG	JCG	CZ	176,00
	S01	0059511	OFTAGEL	OPH GEL 1X10GM/25MG	SOY	SF	127,00
	S01	0055947	OPHTAL	liq ext 2x50ml	IXP	CZ	88,00
	S01	0000874	OPHTHALMO-AZULEN	UNG OPH 1X5GM/7.5MG	ZEH	CZ	21,00
	S01	0088617	OPHTHALMO-EVERCIL	gtt oph sol 1x10ml	IXP	CZ	42,00
	S01	0000802	OPHTHALMO-SEPTONEX	OPH GTT SOL 1X10ML	IXP	CZ	30,00
	S01	0054092	SICCAPROTECT	OPH GTT SOL 1X10ML	URS	D	79,00
	S01	0049629	TEARS NATURALE II	GTT OPH 1X15ML	ACU	B	120,00
	S01	0056834	VASOPOS N	gtt oph 1x10ml	URS	D	80,00
	S01	0084325	VIDISIC	OPH GEL 1X10GM	MNN	D	84,00
	S01	0013716	VISINE	oph gtt sol 1x15ml	PFY	GB	89,00
	S01	0084571	VISINE CLASSIC	oph gtt sol 1x15ml	PFY	GB	123,00

Příloha č.3: Protokol k provádění výzkumu- Lékárna Bohemia s.r.o. Liberec

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ústav zdravotnických studií

Studentská 2, Liberec 1

tel.: 485 353 722

Protokol k provádění výzkumu v rámci bakalářské práce

Součástí tohoto protokolu je kopie plného znění dotazníku (rozhovoru), který bude respondentům rozdáván (který bude s respondenty veden)

Příjmení a jméno studenta	GRITOVÁ TEREZA
Osobní číslo studenta	30000015
Studijní obor, ročník	OŠETROVATELSKÝ - VSEOB. SESTRA 2. ROČNÍK
Téma bakalářské práce	ROLNĚ PRŮDEMŮ LÉKÝ - NEŘÁDOUCÍ ÚČINKY, ORIENTACE V JEDICH VZTÝKÁNÍ
Název pracoviště, kde bude výzkum realizován	LÉKÁRNA BOHEMIA S.R.O. LIBEREC
Jméno vedoucího bakalářské práce	prof. MUDr. Satus Hygie, Dr.Sc.
Vyjádření vedoucího bakalářské práce k finančnímu zatížení pracoviště při realizaci výzkumu	výzkum ☐ bude spojen s finančním zatížením pracoviště ☒ nebude spojen s finančním zatížením pracoviště podpis
Souhlas vedoucího bakalářské práce	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím podpis
Souhlas vedoucího pracovníka odborného zařízení	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím podpis
Souhlas vedoucího pracoviště, kde bude výzkum realizován	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím podpis
Datum zahájení výzkumu	1.9.09
Datum ukončení výzkumu	31.10.09
Počet oslovených respondentů (personálu)	—
Počet oslovených respondentů (klientů)	100

V Liberci dne

1.9.2009

podpis studenta

Grítová

Příloha č. 4: Protokol k provádění výzkumu – Praktický lékař v Hejnicích

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ústav zdravotnických studií

Studentská 2, Liberec 1

tel.: 485 353 722

Protokol k provádění výzkumu v rámci bakalářské práce

Součástí tohoto protokolu je kopie plného znění dotazníku (rozhovoru), který bude respondentům rozdáván (který bude s respondenty veden)

Příjmení a jméno studenta	GRITTOVA TERESA 20400015	
Osobní číslo studenta		
Studijní obor, ročník	OŠETŘOVATELSTVÍ - VŠEDNEČNÁ PÉČE 2. ROČNÍK	
Téma bakalářské práce	VOLNĚ PRODEJNÉ LÉKY - NEŽÁDOUCÍ ÚČINKY, ORIENTACE V JEJICH UŽÍVÁNÍ	
Název pracoviště, kde bude výzkum realizován	PRAKTICKÝ LÉKAR HEJNICE MUDr. PAVEL SLÁMA	
Jméno vedoucího bakalářské práce	prof. MUDr. SIRTUS HYME, DrSc.	
Vyjádření vedoucího bakalářské práce k finančnímu zatížení pracoviště při realizaci výzkumu	☐ výzkum ☐ bude spojen s finančním zatížením pracoviště ☒ nebude spojen s finančním zatížením pracoviště podpis	
Souhlas vedoucího bakalářské práce	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím	podpis
Souhlas vedoucího pracovníka odborného zařízení	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím	podpis
Souhlas vedoucího pracoviště, kde bude výzkum realizován	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím	podpis MUDr. PAVEL SLÁMA praktický lékař HEJNICE tel. 485 322 155
Datum zahájení výzkumu	19. 6. 09 - 19. 8. 09	
Datum ukončení výzkumu	19. 8. 09	
Počet oslovených respondentů (personálu)	/	
Počet oslovených respondentů (klientů)	155	

V Liberci dne

19. 6. 2009

podpis studenta

GRITTOVA

Příloha č. 5: Protokol k provádění výzkumu – Lékárna u nemocnice KNL a.s.- Frýdlant

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ústav zdravotnických studií

Studentská 2, Liberec 1

tel.: 485 353 722

Protokol k provádění výzkumu v rámci bakalářské práce

Součástí tohoto protokolu je kopie plného znění dotazníku (rozhovoru), který bude respondentům rozdáván (který bude s respondenty veden)

Příjmení a jméno studenta	BRITOVÁ TEREZA 204000015
Osobní číslo studenta	02ETROVATELSKÝ - KLOB SESTRA
Studijní obor, ročník	2. ROČNÍK
Téma bakalářské práce	VOLNÉ PRODEJNĚ LÉKÝ - VERTÁDOVCI VĚRNKY ORIENTACE V JEDNĚCH VĚTVÁCH
Název pracoviště, kde bude výzkum realizován	LÉKÁRNA U NEMOCNICE KNL - FRÝDLANT
Jméno vedoucího bakalářské práce	prof. MUDr. SIXTUS HYPIC, Ph.D.
Vyjádření vedoucího bakalářské práce k finančnímu zatížení pracoviště při realizaci výzkumu	výzkum ☐ bude spojen s finančním zatížením pracoviště ☒ nebude spojen s finančním zatížením pracoviště podpis
Souhlas vedoucího bakalářské práce	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím podpis
Souhlas vedoucího pracovníka odborného zařízení	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím podpis
Souhlas vedoucího pracoviště, kde bude výzkum realizován	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím podpis
Datum zahájení výzkumu	30. 4. 09
Datum ukončení výzkumu	30. 9. 09
Počet oslovených respondentů (personálu)	1
Počet oslovených respondentů (klientů)	100

Krojská nemocnice Liberec, a.s.
Lékárna u nemocnice Frýdlant
V Úvoze 860, 464 01 Frýdlant
IČ: 27283933, DIČ: CZ27283933
IČZ 54 102 000, Tel.: 465 313 405

V Liberci dne 30. 4. 2009

podpis studenta

Britová

Příloha č.6: Protokol k provádění výzkumu – Lékárna u nemocnice KNL a.s. – Liberec

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ústav zdravotnických studií

Studentská 2, Liberec 1

tel.: 485 353 722

Protokol k provádění výzkumu v rámci bakalářské práce

Součástí tohoto protokolu je kopie plného znění dotazníku (rozhovoru), který bude respondentům rozdáván (který bude s respondenty veden)

Příjmení a jméno studenta	GRIMOVÁ TEREZA	
Osobní číslo studenta	204000015	
Studijní obor, ročník	PSE TROJVÁTELSTVÍ - NEŽEB SESTRA 2. ROČNÍK	
Téma bakalářské práce	VÁLNE PRODEJNÉ LÉKY - NEŽEB DOUCÍ VĚTAKY ORIENTACE V JEDNICH VĚTVÁCH	
Název pracoviště, kde bude výzkum realizován	NEMOCNICKÁ LÉKÁRNA KNL - LIBEREC	
Jméno vedoucího bakalářské práce	prof. MUDr. Svatopluk Hyníe, Ph.D.	
Vyjádření vedoucího bakalářské práce k finančnímu zatížení pracoviště při realizaci výzkumu	výzkum ☐ bude spojen s finančním zatížením pracoviště ☒ nebude spojen s finančním zatížením pracoviště podpis	
Souhlas vedoucího bakalářské práce	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím podpis	
Souhlas vedoucího pracovníka odborného zařízení	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím podpis	
Souhlas vedoucího pracoviště, kde bude výzkum realizován	☒ souhlasím ☐ nesouhlasím podpis	
Datum zahájení výzkumu	1.9. 09	
Datum ukončení výzkumu	31.10. 09	
Počet oslovených respondentů (personálu)	/	
Počet oslovených respondentů (klientů)	145	

V Liberci dne 1.9. 2009

podpis studenta

Grimová

Krajská nemocnice Liberec, a.s.
Husova 10, 460 03 Liberec 1
IČ: 27283933, DIČ: CZ27283933
IČZ 54 102 000 tel: 485 101 049

Příloha č.7: Protokol k provádění výzkumu – Lékárna v Hejnicích

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ústav zdravotnických studií

Studentská 2, Liberec 1

tel.: 485 353 722

Protokol k provádění výzkumu v rámci bakalářské práce

Součástí tohoto protokolu je kopie plného znění dotazníku (rozhovoru), který bude respondentům rozdáván (který bude s respondenty veden)

Příjmení a jméno studenta	BRITTOVA TEREZA
Osobní číslo studenta	204 0000 15
Studijní obor, ročník	METROVATELSTVÍ - PŘED BEČNA TEREZA J. ROČKOVÁ
Téma bakalářské práce	VOLNÉ PRODEJNÉ LÉKY - NEPŘÍMÝ ÚČINEK, ORIENTACE V JEJICH UŽÍVÁNÍ.
Název pracoviště, kde bude výzkum realizován	LÉKARNA HEJNICE RNDr. BRIGITA ROČKOVÁ
Jméno vedoucího bakalářské práce	prof. MUDr. Sixtus Hygie, Ph.D.
Vyjádření vedoucího bakalářské práce k finančnímu zatížení pracoviště při realizaci výzkumu	výzkum ☐ bude spojen s finančním zatížením pracoviště ☒ nebude spojen s finančním zatížením pracoviště podpis
Souhlas vedoucího bakalářské práce	☒ souhlasím podpis
Souhlas vedoucího pracovníka odborného zařízení	☒ souhlasím podpis
Souhlas vedoucího pracoviště, kde bude výzkum realizován	☒ souhlasím podpis
Datum zahájení výzkumu	21. 4. 09
Datum ukončení výzkumu	21. 9. 09
Počet oslovených respondentů (personálu)	1
Počet oslovených respondentů (klientů)	100

V Liberci dne 21. 4. 2009

podpis studenta

Brittova

